

SÍÐA 16 – 17

Talgildi heimurinn

setur stór krøv til fakfeløgini

4

Gløggi
skrifvarin

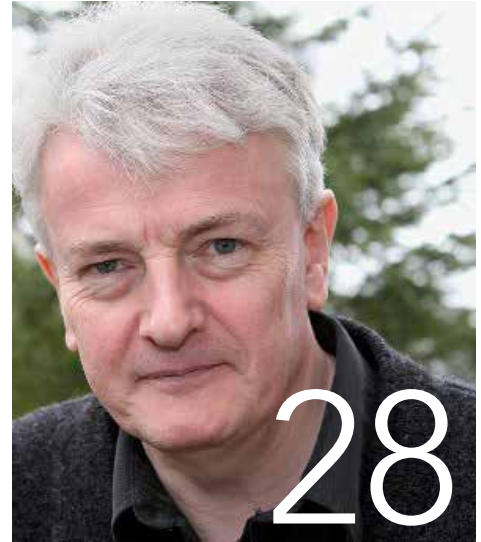
við heita fak-
felagshjartanum

Hon kallar ein spaka fyrri ein spaka.
Minnist betri enn tey flestu. Hevur eitt
bankandi hjarta fyrri samhaldsfesti.
Kjakast um sáttmálar meðan hon
vaskar vembur við Gjógv.

Tann **treiska**
einkjan

26

28

KLUMMAN:
TEY SUM
HAVA EINA
DAGSSKRÁ

30

EFTIR ARBEIÐSTÍÐ

Ein eldsál
– sum fjálgar um tað lokala

Skrivstovan er vegna summarfrí stongd frá
mánadegi **25. juli til 15. august**

ÚTGEVARI:

Starvsmannafelagið
J. H. Schrøtersgøta 9
Postsmoga 165
110 Tórshavn
Telefon 61 48 68
Fax 31 10 92
T-postur:
starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo
Heimasíða: www.starvsmannafelag.fo

SKRIVSTOVUTÍÐ: kl. 09.00 – 16.00
Bílegging av húsunum.
Ring eftir kl. 13.00

TELEFONTÍÐ: kl. 10.00 – 15.00

NEVND:

Súni Selfoss, formaður
Niels á Reynatúgvu, næstformaður
Hilmar Augustinussen, nevndarlimur
Jóngerð Simonsen, nevndarlimur
Svend Áge Seloy, Nevndarlimur
Alma Hansen, varalimur
Harald H. Haraldsen, varalimur

FELAGSSKRIVARI:

Anna D. Johannesen

SAMSKIPARI:

Guðrið Joensen

TRYGGINGARRÁÐGEVI:

John Kjær, tlf. 21 81 87

KUNNINGARRÁÐGEVI:

Dánjal Højgaard

Starvsmannafelagið hevur umboð
í yrkisútbúgvingarráðnum, Skráset-
ingareftirlitinum og nevndini fyrri
Handilsskúlan.

Starvsmannafelagið er limur í
Norðurlandsku felagsskapunum
SUN, NTR, NSO og
Altjóða felagsskapinum ISKA

SOSIALRÁÐGEVI:

Leif Olsen, tlf. 31 63 39

STARVSBLAÐIÐ

verður sent limum Starvsmannafelagsins
ókeypis. Loyvt er at endurgeva tilfar,
ella partar av tilfari (*myndir undantiknar*)
treytað av, at keldan verður upplýst.

LAGT TIL RÆTTIS:

Nevndin (ábyrgd)
Sp/f Rit&Ráð, tlf. 22 92 42

UMBRÓTING, SNIDGEVING,
PRENT OG LIÐUGGERÐ:

Føroyaprent, tlf. 31 45 55

NORÐURLANDSKT UMHVØRVISMERKI
Svanamerktur prentlutur 541 705

Sáttmálin skal haldast!

Tað er við eyðmjúkleika og stoltleika eg havi tikið við avbjóðingini at leiða Starvsmannafelagið komandi 4 árini, og vil eg her nýta høvi til at takka øllum tykkum mongu fyrri stuðulin, eg fekk á formansvalinum 5. mars.

AT fara frá Kringvarpinum, sum eg havi verið knýttur at í næstan 31 ár, fyrst sum programteknikkari og síðani sum savnsvørður, og til formanspostin í Starvsmannafelagnum, er heilt hvør sítt.

Eg fegnist um tíðina í Kringvarpinum, men eg gleði meg líka so nógv til avbjóðingarnar, sum liggja fyrri framman, og fari eg at gera alt eg kann fyrri at røkja henda ábyrgdarfulla sess so væl eg kann.

Eg gleði meg til gott og konstruktivt samstarv við nevnd, álitisfólk, limir og umsiting felagsins.

Eg fari eisini at takka Selmu Ellingsgaard fyrri tíðina tú, fyrst sum nevndarlimur og seinastu 8 árini sum forkvinna, hevur tænt felagnum. Tú hevur, saman við eini dugnaligari umsiting ført Starvsmannafelagið langt fram á leið.

Vit eru øll tær takksom fyrri tíðina og orkuna, tú hevur lagt í felagið, og vilja ynskja tær blíðan byr og alt tað besta.

TAÐ er veruliga soleiðis at verða formaður í Starvsmannafelagnum, sum eg roknaði við tað fór at verða. Eg hevði ikki sitið í formanssessinum leingi, fyrr enn eg kundi staðfesta, at tað mangan er langt millum teori og praksis, tá ið umræður sáttmálarnar hjá Starvsmannafelagnum. Starvsfólk verða sett í starv, uttan at álitisfólkini verða tikin við uppá ráð. Leiðslur leggja ætlanir um umleggingar, uttan frá byrjan av at ráðføra seg við álitisfólkini. Hetta samstundis, sum eg veit, at tað meira enn so kemur fyrri, at álitisfólki verða lopin um í fyrstu tilgongini, tá ið trupulleikar taka seg upp á arbeiðsplássinum, sum kunnu enda við uppsagnum.

Hetta kann ikki góðtakast og má fáa eina vend. Sáttmálin hevur greið-

ar ásetingar, sum skulu tryggja at álitisfólkini verða hoyrd og tikin við uppá ráð, tá ið fólk verða sett ella uppsøgd og broytingar verða gjørdar á arbeiðsplássinum. Starvsfólkini skulu takast við í ráðleggingina og verða hoyrd, og tað skal vera gjørt so væl skipað og í góðari tíð, at tað ikki bert verður ein formel kunning, har tey í roynd og veru onga ávirkan hava.

Í august verður Starvsmannafelagið vurtur fyrri norðurlandskari ráðstevnu, har evnið júst er leiðsla og medávirkan á arbeiðsplássinum. Um hvussu vit fáa leiðslur, sum taka sáttmálaásetingarnar um starvsfólk og medávirkan í størsta álvara. Har starvsfólkini verða tikin við uppá ráð, tá ið avgerðir verða tiknar og hava veruliga ávirkan á, hvussu avgerðirnar verða framdar í verki. Har praksis er í samsvari við orðini í sáttmálan, og at ásetingarnar um medávirkan ikki bert eru nakað, sum arbeiðsgevarin kemur í tankar um, tá ið allar avgerðirnar eru tiknar, og alt í roynd og veru er liðugt.

UNDIR seinastu sáttmálasamráðing við Lønardeildina hjá Figgjarmálaráðnum, varð avtala gjørd um, at partarnir í sáttmálaskeiðinum skuldu arbeiða fram ímóti eini nýggjari almennar lønarskipan.

Fleiri onnur fakfeløg hava gjørt somu avtalu, og í onkrari av hesum avtalum stendur, at arbeiðið skuldi fara í gongd í vár. Men arbeiðið er ikki byrjað enn.

Vit kunnu øll skjótt verða samd um, at núverandi lønarskipan er stirvin.

Endamálið við eini nýggjari almennari lønarskipan má tí vera, at vit hava eina lønartalvu, har hædd verður tikin fyrri starvsinnihaldi, útbúgving og førleikamenning.

Tað er umráðandi, at struktururin

SÚNI SELFOSS
formaður

er einfaldur og tó sigur so nógv sum møguligt.

Tá ið spurt varð inn til nær arbeiðið kundi væntast at fara í gongd, bleiv stutt skriv sent til fakfeløgini, har boða varð frá, at Lønardeildin ikki hevði fólk og harvið arbeiðsmegi til at seta arbeiðið í gongd, og at hetta tí er útsett til í heyst.

Eftir mínum tykki er tað brot á gjørdar avtalur, at arbeiðið ikki er fari í gongd enn.

At gera eina nýggja almenna lønarskipan er eitt arbeiði, sum kemur at taka rúma tíð og krevur at arbeiðsmegi verður sett av til hetta arbeiði.

SJÁLVANDI eru vit, sáttmálapartarnir, ikki samd í øllum. Og tað skulu vit heldur ikki vera. Men tað forðar ikki fyrri einum góðum og konstruktivum samstarvi partanna millum, limunum og samfelagnum at gagni.

Við hesum bjóði eg til framhaldandi gott samstarv.

Fari at enda at ynskja øllum eitt gott summar ☺

HETTA ER MÍTT ARBEIÐI:

Gløgggi skrivarin við heita fakfelagshjartanum

Hon kallar ein spaka fyri ein spaka. Minnist betri enn tey flestu. Hevur eitt bankandi hjarta fyri samhaldsfesti. Kjakast um sáttmálar meðan hon vaskar vembur við Gjógv. Og sum blaðung fekk hon nevndina í Starvsmannafelagnum at standa skúlarætt. Eftir 25 ár elskar Anna Johannesen framvegis sítt starv sum skrivari í størsta fakfelagnum á almenna arbeiðsmarknaðinum.

Ein bóklíngur í skríggjandi pink, „Sáttmálar millum Føroya Landsstýri og Starvsmannafelagið 1991“, liggur oman á einum bunka av pappírur. Har er eisini yvirlit yvir limagjöld 2016. Kontoplanur fyri bókhaldið. Hoyringssvar frá Fakfelagssamstarvinum um Talgildu Føroyar. Tilnevningarskriv til depilsráðið í Glasi. Nakrir gulir post-it seðlar plaseraðir ymsastaðni á ørkum, heftum og telduskerminum.

Hetta eru bara teir ovastu bunkarnir á ljósabruna skrivaraborðinum hjá Onnu Johannesen. Toppurin á ísfjallinum Júst hesin blandaði bommpakkin av uppgávum er orsök til, at hon framvegis fegin fer til arbeiðis á skrivstovuni hjá Starvsmannafelagnum.

– Eg havi altíð sagt við meg sjálva, at tann dagin arbeiðið verður rutina, søki eg burtur. Men enn er tað sera fjølbroytt, og ongin dagur er líka, sigur Anna og klikkir við hvíta Starvsmannafelagspenninum. Tann 1. mai í ár vóru 25 ár liðin, síðan hon varð sett í starv sum skrivari hjá Starvsmannafelagnum.

OV SEIN AT SØKJA

Anna tugdi annars leingi upp á lýsingina hjá Starvsmannafelagnum – ov leingi. Tá hon tók seg saman at ringja og spyrja um starvið, var ov seint. Umsóknarfreistin var úti í gjár, vóru boðini í telefon-

rørinum. Men í avslappaðum 90'ara-
anda varð hon biðin um at søkja kortini.
Og fekk starvið!

Hmm ... ikki heilt eftir strongu fak-
felagsbókini, ha?

– Eg veit ikki, hvussu man sum fakfelag
hevði reagerað upp á hatta í dag, sigur
Anna flennandi og ásannar, at 25 ár er
long tíð.

Anna fekk fakfelagsarbeiði tíðliga í
blóðið. Áðrenn hon byrjaði í Starvs-
mannafelagnum, lærði hon til skriv-
stovukvinnu hjá Hagstovuni, har hon
var álitisfólk. Síðani starvaðist hon á
advokatskrivstovu, har hon tók advo-
katskrivaraútbúgving.

BJÓÐAÐI NEVNDINI AV

At siga ja og amen til alt liggur ikki til
gjáarkvinnuna – heldur ikki ta yngru
útgávuna. Í 1985 kallaði Anna saman við
tveimum øðrum limum í Starvsmanna-
felagnum – Jákup Danielsen og Bergi
Dam – inn til eykaaðalfund. Tey vóru
ónøgd um, at nevndin hevði sett alla lön-
arhækkingina í tvey-ára sáttmálanum á
eftirlønina og vildu hava eykaaðalfundin
at broyta avgerðina.

– Vit hildu, at limirnir sjálvir skuldu
sleppa at avgera, um teir vildu hava hæk-
kingina á lönina ella eftirlønina. Tað kundu
tey hjá Postfelagnum.

Málið hjá Annu og teimum fall, men
bara við einari atkvøðu.

– So nevndin hevði ikki størri upp-
bakning enn so, sigur Anna og leggur
aftrat, at fleiri í nevndini vóru sera firtin
um, at tey høvdu dittað sær at bjóða
nevndini av.

RABUNDUS

„Fundur 20/10-93 – við lögmann. Kata-
strofal stóða. Hvat kann gerast fyri at
bjarga tí sum bjargast kann“. Soleiðis
stendur við myrkabláari hondskrift ovast
í vinstru síðu í svørtu notatbókini hjá
Annu. Eitt notat frá kreppufundi við
táverandi lögmann, Maritu Petersen.

Fíggiarkreppan í 90'unum var ein
risastór avbjóðing. Anna minnst sera

– Eg havi altíð sagt við meg
sjálva, at tann dagin arbeiðið
verður rutina, søki eg burtur.
Men enn er tað sera fjølbroytt,
og ongin dagur er líka

væl svarta 6. oktober 1992, tá Sjóvinnu-
bankin fór. Starvsmannafelagið helt til á
Tinghúsvegnum, og Anna skuldi út eitt
ørindi tíðliga seinna partin.

– Eg hevði ikki hoyrt útvarpið tann
dagin. Eg møtti Jógvan Asbjørn Skaale,
sjónvarpsstjóra, á Tinghúsvegnum.
Hann segði, at nú vóru bankarnir farnir
á heysin.

Anna kvikaði sær inn aftur á skriv-
stovuna.

– Jákup Danielsen, sum tá var formað-
ur, spurdi hvussu nógvar pengar felagið
átti í bankanum. Eg segði honum, hvussu
nógv vit áttu, men visti samstundis, at
vit kundu ikki stilla okkum upp í bíðirøð
eftir pengunum.

Anna var sum nógv onnur kløkk og
ovfarin av, at bankin fór á húsagang.

– Eg hevði ikki ímyndað mær, at bank-
in kundi fara á heysin. Og so komu tank-
arnir. Tí hvat kundi ikki fara, tá bankarnir
fóru...

Árið eftir var stóðan so ring, at lög-
maður knappliga ein dagin – 20. oktober
– boðsendi øllum fakfeløgnum á fund
úti í Tinganesi klokkan 13.

– Vit vistu ikki, hvat tað var. Eg minn-
ist, at øll fakfelagsumboðini stóðu fram
við veggnum á skrivstovuni, og at fyrstu
orðini hjá Maritu Petersen eru, at hetta
er ein katastrofal stóða.

Á fundinum greiddi lögmaður m.a. frá,
at 290 mió vóru í halli á figgjarlógini, og
at landsstýrið fór at leggja uppskot fyri
løgtingið, sum avmarkar lønarhækking
og príssteðg. Føroyar vóru rabundus, sum
hon málbar seg. At stóðan var sera, sera
álvarsom, stóð púra greitt fyri øllum.

– Ongin segði nakað. Ongin spurdi.
Ongin mótmælti. Og so fóru øll avstað.

Haldi vit øll tóku so hjartaliga synd í
henni.

NIÐUR Í LÖN

Og nógvir kamelar skuldu svølgjast kom-
andi tíðina. Størsti bitin var, at øll skuldu
10 prosent niður í lön.

– Vit skuldu velja millum hetta, ella at
fleiri hundrað fólk mistu starvið.

Tað endaði tó við einum 8,5% lønar-
niðurskurði. Av hesum fóru 4,25% av
lönini og restin av eftirlönini, sum tá bara
var 5,5%. Við hesum minkaði eftirlönin
niður í næstan onki.

Tað er sera trupult at siga í dag, um tað
var rætt at geva seg inn undir treytirnar
hjá landsstýrinum, heldur Anna. Sæð í
bakspeglinum var tað kanska skeivt at
góðtaka lønarniðurskurðin, tí tað var eitt
øgiligt baks at fáa lönina upp aftur á sama
stig sum frammanundan. Tað skuldi taka
niggju mánaðir, men tók fimm ár og eitt
drúgt verkfall.

– Tað var kontroversielt at seta lönina
niður, men hetta var veruleikin, vit stóðu
í tá. Alternativt var, at hundraðtals fólk
mistu starv og hús. Og vit kundu havt
mist enn fleiri fólk av landinum, um vit
ikki gjørdi hesa avtaluna.

Hóast beiska stríðið um lönina, kom tó
okkurt gott burturúr avtaluni við lands-
stýrið, heldur Anna. Afturfyri at fara nið-
ur í lön fingi fakfeløgini størri ávirkan á,
hvussu teir ymsu stovnarnir vórðu ríknir.
Avtala varð gjørd um samstarvsnevndir
mannaðar av starvsfólkum og leiðslu til at
viðgera týðandi broytingar á stovninum.
Og haraftrat fingi fakfeløgini hoyrings-
rætt, tá starvsfólk skulu sigast úr starvi.

Sera týðningarmikil rættindi, spyr
tú Annu.

Í 90-unum leikaði mangan hart á í fakfelagshöpi. Leygardagin 1. apríl 2015 vóru fleiri hundrad fólki í Tinganesi og mótmæltu í sambandi við, at fleiri fakfeløg høvdu verið í verkfalli í longri tíð. Tey kravdu, at limirnir fingju lønina aftur, sum tey høvdu givið frá sær í svárastu kreppuárunum. Ungi skrivarin í Starvsmannafelagnum, Anna, stendur í fremstu røð, næst uttast høgrumegin á myndini. Mynd: Kalmar

BESTU OG RINGASTU SÁTTMÁLARNIR

Sum felagsskrivari skal Anna m.a. taka sær av øllum samskipti rundan um nevndina og syrgja fyri, at samtyktirnar hjá nevndini verða settar í verk. Eisini hevur hon alla fíggarligu ábyrgdina og tekur sær av samskiptinum við sáttmála-partarnar.

Anna hevur verið við til allar sáttmálasamráðingarnar hjá Starvsmannafelagnum seinastu 25 árin. Summir sáttmálar hava verið góðir, meðan aðrir eru gjørdir við sera ringum smakki í munninum.

Botnkarakter fáa sáttmálarnir undir kreppuni við lønarniðurskurði og tí sum hartil hoyrði. Og fíntan um diffrentiering av lønarhækkingini í 2012 var avgjørt ikki nakað, sum Anna er errin av.

Sáttmálin, sum fær breiðasta smílið fram, er tann í 2001. Hesin sáttmálin hevði eina nýggja lønarskipan, sum lyfti lønarlagið upp. Lønarskipanin hevði við sær, at tað gjørdist skjótari hjá limunum

at koma upp á endalønina. Fyrr tók tað 18 ár, nú bara sjeý ár. Hetta gevur samanlagt eina hægri lívsløn, slær Anna fast.

Eisini sáttmálin í 2006 var fínur. Ein fyra ára sáttmáli við trimum prosentum í árligari lønarhækking seinastu trý árin. Eitt tíðarskeið sum varð merkt av fíggararkreppu. Her kom tað sera væl við, at sáttmálin var langur. At eftirlønin kom upp á 15 prosent er eisini við til at gera hendan sáttmálan til ein av yndis-sáttmálunum hjá Annu.

TALGILDING TEKUR STØRV

Tá tað snýr seg um áhuga fyri fakfelagsarbeiði, kundi Anna gott hugsað sær størri eldhuga millum fólki. Tí hetta er versnað við árunum.

– Hygg bara á Vaglið 1. mai, sigur hon við einum skeivum smíli.

Á aðalfundinum hjá Starvsmannafelagnum er eisini ov tómlegt.

– Men vit hava tað gott, leggur hon hugsunarsom aftrat. Havi møtt starvs-

feløgum á altjóða ráðstevnum, sum greiða frá, hvussu tey við lívinum sum innsatsi fara til arbeiðis fyri at tryggja limum faklig rættindi. Tað er ómøguligt at seta seg inn í, hvussu tað er at liva undir slíkum umstøðum, men tað setir tilveruna í perspektiv, og hvørjar avbjóðingar vit hvør í sínum lagi hava.

Tað er framvegis harðliga brúk fyri fakfeløgnum at stríðast fyri rættindunum á arbeiðsmarknaðinum.

– Tað er lætt at bróta ein sváulpinn. Men hevur tú 10 sváulpinnar, eru teir torførari at bróta.

Ein tann størsta avbjóðingin hjá Starvsmannafelagnum næstu árin er at bota um karmarnar hjá skrivstovufólkunum. Bæði tá tað snýr seg um løn, men eisini á øðrum økjum. Vanligu skrivstovustørvini eru nevnliga farin at fækkast orsakað av øktari talgilding og akademisering.

– Ein bólkur situr og arbeiðir við talgilding næstu trý árin. Og vit síggja, hvat hendir í grannalondunum. Vit kunnu ikki berjast ímóti hesum rákinum, men heldur flyta okkum við tí, heldur Anna.

Nógv skrivstovustørv hvørva og verða sett aftur við fólki, sum hava hægri útbúgvingar. Men tað tykist vera trupult hjá limum í Starvsmannafelagnum, sum hava nomið sær t.d. bachelorútbúgving ella aðra førleikamenning, at fáa meira í lønarposan. Fara somu fólki í annað fakfelag, tykist ongin trupulleiki vera hjá arbeiðsgevarunum at lata teimum lønarhækking. Sera lægið, heldur Anna.

Hon fegnast um, at arbeiðið at gera nýggja lønarskipan fyri almenna arbeiðsmarknaðin byrjar í heyst. So fáa vit vónandi rættað uppá hesi viðurskipti.

Ein onnur stór avbjóðing hjá fakfelagsrørsluni er strongd, vísir Anna á. Sambært heimsheilsustovninum, WHO, verður strongd ein fólkasjúka í 2020, so her er veruliga ein uppgáva hjá fakfeløgnum at taka sær av.

SLAKT OG SÁTTMÁLAR

Hennara egna privata medisín móti strongd og at hvíla heilan eru rennitúr-

Bóndalív. Anna og systurarnar fletta við Gjógv.

arnir við Bragdinum og venjing í Faroe Fitness tvær ferðir um vikuna. Og so ikki at forgloyma heimbygdina, Gjógv, har hon og familjan hava seyð og jørð. Hoyggja upp á gamlan máta, velta eplir og fáast við slakt. Balsam fyrir sálina eftir hektiskar arbeiðsvikur í Havn.

– Tá eg var yngri, ynskti eg hetta ofta av tramanum til. Men nú er tað familjuhugni.

Ikki tí, arbeiði og slakt kunnu gott ganga upp í eina hægri eind viðhvørt. Anna sigur, at hon mangan hevur staðið millum vemburnar við Gjógv og tosað í telefon við stovnsleiðarar um tulkning av sáttmálum.

Dugir man so sáttmálan uttanat eftir 25 ár í felagnum?

– Næstan, kemur tað við einum beskeðnum smíli.

Ókey, hvat stendur í ... lat meg siga ... grein 23?

– Tað man vera um eykaarbeiði ella meirarbeiði.

Ikki heilt av leið. Grein 23 snýr seg um meirarbeiði, meðan grein 24 fevnir um sjálvboðið eyka arbeiði.

Tað hevur sínar fyrimunir, at onkur persónur hevur verið leingi í felagnum, ásannar Anna. Onkur sum kennir søguna og viðurskiftini fyrr.

– Fólk koma, og fólk fara. Tað er gott at onkur er, sum minnst, hvar vit komu frá.

Spurningurin er so, um Anna Johannesen ætlar sær at taka 25 ár aftrat í felagnum.

– Tað kemur ann upp á, hvussu høgt tey fara at seta pensjónsaldurin, flennur hon.

TRÍGGIR FORMENN UM ANNU

Gunnleivur Dalsgaard, formaður 1998-2008

Anna er eitt ógvuliga gjøgnumført fakfelagsfólk. Serliga tá tað kemur til hennara fatan av felagsskapi og samhaldsfesti. Hon er kontant og er ikki bangin fyrir at siga leiðslu ella limum sína hugsan. Hon er virkin í øllum í felagnum, men uttan at taka ræði á fólk. Anna var ómetaliga týðningarmikil fyrir meg sum sparringspartnari, tá eg var formaður í Starvsmannafelagnum, og eg havi sera nógv at takka henni fyrir.

Selma Ellingsgaard, forkvinna 2008-2016

Anna er heil, har hon er. Hon er álitandi, vitug, vælgjörd og eitt arbeiðsgrev. Hon dugir at siga til og frá. Høvir greiðar meiningar, ið hon stendur við. Er góð at sparra við og at hava undir liðini – ikki minst tá samráðingar eru. Umframt vítið, so hevur hon eisini sera gott minni, og hon dugir sáttmálar og søgugongd so at siga uttanat. Eg havi mangan sagt; tað Anna ikki veit, er ikki vert at vita. Anna er familjukær og hevur stóra umsjón fyrir teimum, ið standa henni nær, og stórir er hennara vinaskari. Ongin ivi er um, at Anna hevur verið og er gull verd fyrir felagið.

Súni Falkvard Selfoss, formaður síðan mars 2016

Fá ella ongin her á landi veit so nógv um almenna arbeiðsmarknaðin sum Anna. Hon er fakfelagskvinna burturav. Hjartað bankar fyrir javnrættindum og brøðralagi. Kallar ein spaka fyrir ein spaka, so tú ongantíð ivast í, hvat hon meinar við Hon vil helst siga tingini sum tey eru. Anna er ógvuliga nærløgd í øllum, hon tekst við. Kemur tað til roknskap, skrivaruppgávur ella sáttmálasamráðingar er onki, man yvirhøvur kann seta fingurin á.

Saman við Jákupi Danielsen, táverandi formanni í Starvsmannafelagnum og Tórfinni Smith, táverandi samskipara í Starvsmannafelagnum, tá ið Starvsmannafelagið flutti av Tinghúsvegnum í verandi høluni í J.H. Schrøters gøtu.

Menna arbeiðsumhvørvið og tálma trupulleikum við strongd

Kristina Háfoss, landsstýriskvinna, var gestarøðari á aðalfundinum hjá Starvsmannafelagnum. Hon tosaði um tørvin at menna arbeiðsumhvørvið og at tálma vaksandi trupulleikunum við strongd. Hon nevndi eisini varskógvaraskipanina, sum samgongan hevur á gáttini. Hesi eru mál, sum Starvsmannafelagið hevur arbeitt við. Landsstýriskvinnan umrøddi eisini javnstøðu og kvinnuleiklutin á arbeidsmarknaðinum og hvussu vit skapa eitt vælferðarsamfelag fyri øll. Kristina Háfoss fegnaðist um, at virðingin fyri fakfeløgnum er framvegis stór í Føroyum, men fanst harðliga at teimum tingfólkum, sum í vetur hartaðu Starvsmannafelagið fyri at hava givið ávísu starvsbólum serliga lønarhækking, – tað hon kallaði eina ódámliga herferð og eina niðurgerð av frælsa samráðingarrættinum.

Lógarbroytingar á aðalfundinum

Tvær broytingar vórðu gjørdar í viðtøkum felagsins á aðalfundinum 5. mars.

Orðingin, at uppstilling til formansvalið og nevndarvalið skal fara fram og vera skrivstovu felagsins í hendi „innan“ 15. januar varð broytt. Í staðin er sett „í seinasta lagi“.

Orsøkin til broytingina var, at fólk hava verið í iva um, hvørt freistdagurin 15. januar taldi við. Tað gjørdi hann eisini eftir gomlu orðingini. Men við nýggju orðingini er tað gjørt greiðari, at freistdagurin eisini telur við.

Hin broytingin er, at grein 9, stk. 5, 3. pkt. og tilhoyrandi viðmerkingar eru broytt, so at

orðið „nevndin“ er skift út við „skrivstova felagsins“.

Orsøkin til, hesa broyting var, at tað varð mett vera óheppið, at nevndin skal eftirkanna uppskotini til formans- og nevndarvalið. Hetta tí, at tað javnan kemur fyri, at nevndarlimir sjálvir stilla upp, og tí vera inhabilir í eftirkanningararbeiðinum. Tí varð lógin broytt, so at tað nú í staðin er skrivstovan sum eftirkannar uppskotini.

Eitt triðja uppskot var, um at áseta eitt hámark fyri limagjaldið. Hetta uppskotið fall.

Stuðlaði Krabbameinsfelagnum

Á aðalfundinum varð gjørt av at stuðla Krabbameinsfelagnum við 15.000 krónum. Stuðulin varð latin í sambandi við tiltakið „Grannakaffi“.

Starvsmannafelagið heldur tað vera umráðandi at stuðla Krabbameinsfelagnum, sum ger eitt stórt arbeiði, sum Starvsmannafelagið eisini áður hevur stuðlað.

Súni formaður

Gott samstarv hóast ósamd

– Sjálvandi eru vit, sáttmálapartarnir, ikki samd í øllum. Og tað skulu vit heldur ikki vera. Men tað forðar ikki fyri einum góðum og konstruktivum samstarvi partanna millum, limunum og samfelagnum at gagni. So við hesum bjóði eg til framhaldandi gott samstarv, segði Súni Selfoss, nývaldi formaðurin í Starvsmannafelagnum, tá vaktarskiptið á ovastu rók í felagnum fór fram.

Súni, sum hevur verið næstformaður øll hesi átta árin, Selma Ellingsgaard var forkvinna felagsins, hevði alt gott at bera umsitingini. Við tí í huga segði hann seg ikki bera nakran ótta, nú hann sjálvur skuldi taka við sum formaður. Uppgávnar eru mangar í einum felag, sum fevnir so mangar limir á so mongum starvsøkjum; økjum, sum telja ikki færri enn 300 starvsheiti við sáttmálapørtum innan Fíggjarmálaráðið, Føroya Arbeidsgevarafelag og Kommunala Arbeidsgevarafelagið.

Fráfarnu forkvinnuni hevði formaðurin alt gott at bera. Ein ógvuliga vitug kvinna, sum veit ómetaliga nógv um nærum øll samfelagsviðurskipti, sum altíð hevur ver-

ið semjusøkjandi og tí altíð hevur hildið fast uppá tingini til semja varð funnin, sum báðir partar kundu liva við.

Av røttum kundi Súni ásanna, at ein nýggj tíð stendur honum fyri framman, eftir at hava starvast á sama arbeiðsplássi – Kringvarpinum – í stívliga 30 ár. Hann fegnaðist um tíðina har, men fegnaðist eins nógv um nýggju avbjóðingarnar, sum hann fór at gera alt fyri at røkja á ábyrgdarfullan hátt.

Afturat formanninum vórðu vald í nevndina Niels á Reynatúgvu, Svend Áge Seloy, Hilmar Augustinussen, Jóngerð Simonsen. Tey bæði seinastu eru nývald Tó hevur Hilmar Augustinussen áður sitið í nevndini. Til varalimir vórðu vald

Alma Hansen og Harald H. Haraldsen. Eftir aðalfundin skipaði nevndin seg við Niels á Reynatúgvu sum næstformanni. Hann sat í nevndini frammanundan og hevur eitt ár eftir av sínum valskeiði.

Björg ársins álitisfólk

Á aðalfundinum varð Björg Jacobsen kosin ársins álitisfólk. Björg arbeiðir sum samskipari á marknaðar- og produktiónsdeildini á Føroya Tele. Nevndin í Starvsmannafelagnum, sum velur ársins álitisfólk, sigur í grundgevingunum at:

– Björg hevur í virki sínum sum

álitisfólk samvitskufult og ábyrgdarfult røkt starvið og talað søk starvsfólkanna. Hon hevur gjøgnum yrki sítt stríðst fyri rættindum hjá starvsfeløgum sínum, samstundis sum hon hevur vakt ans, áhuga og virðing fyri álitisfólkaskipanini.

Ráðstevnan

stuðlaði ungfólki við krabbameini

Endaliga praktiska verkætlanin hjá lesandi læknaskrivarunum, sum var at skipa fyri einu ráðstevnu, tænti ikki bert endamálinum at varpa ljós á viðkomandi viðurskifti hjá ungum við krabbameini, men gav eisini eitt gott fíggjarligt ískoyti til áhugafelagsskapin hjá teimum ungu krabbameinsraktu.

Skjótt útbúnir læknaskrivarar frá skúlanum í Odder.

Laura Farsø Jacobsen og Laila Jacobsen eru um at vera liðugt útbúnar sum læknaskrivarar. Í sambandi við eina endaliga praktiska verkætlan skipaðu tær, saman við lestrarfeløgum sínum á Handilfsfakskúlanum í Odder, í februar fyri ráðstevnu, hvørs evni var ung við krabbamein. Hugskotið til evnið fingur tær, tá tær frættu um felagsskapin hjá ungum við krabbameini, sum ger eitt stórt upplýsingararbeiði, men sum hevur ógvuliga torført at fáa til vega fígging til sítt arbeiði. Harafturat var um sama mundi skipað fyri „World Cancer Day“, hvørs høvuðsendamál var at varpa ljós á krabbamein um allan heimin.

Laura og Laila greiða frá, at bæði „Børnecancerfonden“ og „Ung kræft“ eru

undirfeløg hjá „Kræftens Bekæmpelse“, men at munandi minni ljós verður varpað á ung við krabbamein í mun til børnini. Tí valdi teirra flokkur at fyriskipa ráðstevnuna um hetta evni. Í bólkinum „Ung Kræft“ eru ungfólk millum 15 og 39 ár. Krabbameinsrakt í hesum aldri hava aðrar avbjóðingar enn børnini og tey eldru, og tað var um hesi viðurskifti og avbjóðingar, teir fimm fyrilestrarar á ráðstevnuni snúðu seg um. Tey, sum hildu fyrilestrar, vóru frá danska sjúkrahúsverkinum, ungfólk við krabbameini og umboð fyri „Ung Kræft“. Laura og Laila lata sera væl at, hvussu tiltakið við ráðstevnuni gekk, og sum flokkur teirra eisini fekk mong herðaklapp fyri.

Høvuðsuppgávan hjá teimum lesandi

var tó ikki bert at fáa til vega fyrilestrarhaldarar, men eisini at skipa fyri ráðstevnuni frá fyrst til síðst. Ráðstevnan skuldi eisini hanga saman fíggjarliga, og tí lata tær væl at. Umframt peningaligan stuðul, eitt nú frá Starvsmannafelagnum, fingur tær eisini ymiskar lutir, sum vórðu seldir á uppboði, umframt at tær skipaðu fyri kappingum á Facebook. So mikið væl vagnaðist, at tá avtornaði kundu tær lata 40.000 krónur til felagsskapin „Ung Kræft“.

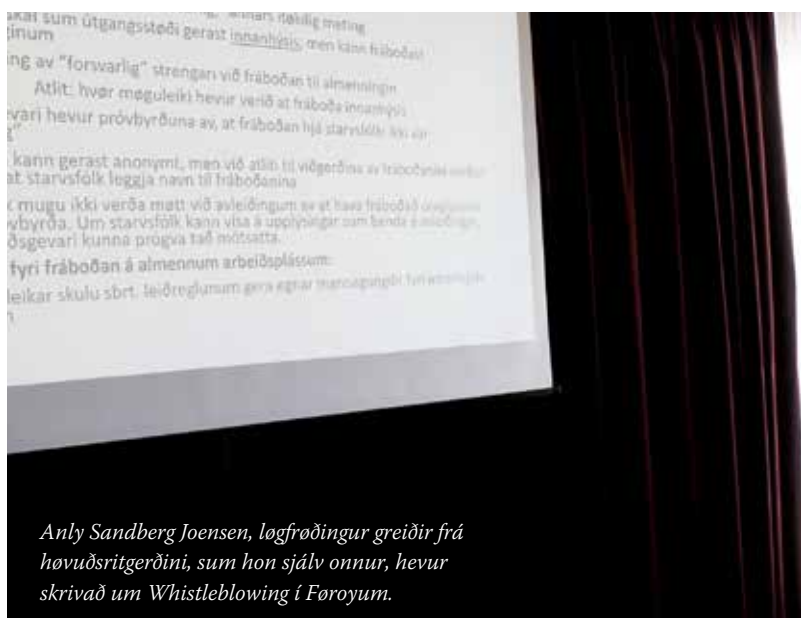
STÓRUR TØRVUR

Útbúgvingin sum læknaskrivari gongur yvir tvey ár um tey lesandi frammanundan hava eina 3 ára miðnámsútbúgving. Tríggjar ferðir tríggjar vikur, og eina ferð fyra, á skúlabonki og restina av tíðini á ymiskum deildum á sjúkrahúsi. Í Føroyum fer praktiski parturin av útbúgvingini fram á Landssjúkrahúsinum.

Laura og Laila hava nú bert eftir at verja sína skrivligu yrkisroynd, sum tær hava latið inn. Síðani hava tær bert nakrar vikur eftir av praktikkinu, til tær kunnu kalla seg útbúnir læknaskrivarar og byrja í starvi sum slíkar. At fáa arbeiði sum læknaskrivari er eingin trupulleiki, tí teimum er stórir tørvur á. Tveir nýggir næmingar byrjað uppá útbúgvingina í september.

Ein varskógvaraskipan hevði verið gagnlig

Ein lógarfest varskógvaraskipan, har alment sett ónevnd kunnu fráboða óregluligt virkseml á sínum arbeiðspláss, hevði avdúkað viðurskifti, sum annars ikki høvdu komið fram.

Anly Sandberg Joensen, lögfrøðingur greiðir frá høvuðsrítgerðini, sum hon sjálv onnur, hevur skrivað um Whistleblowing í Føroyum.

Hetta er niðurstøðan í høvuðsrítgerð um whistleblowing í Føroyum, sum tær báðar, Anly Sandberg Joensen og Marin Karlsdóttir, hava skrivað við Lærda Háskúlan í Keypmannahavn.

Tær hava kannað tørvin á eini whistleblowingskipan í Føroyum.

Útgangsstøði er uppskotið til samtyktar um eina varskógvaraskipan, sum Kristina Háfoss legði fram, tá ið hon sat sum tingvinna í andstöðu. Tað uppskotið fall, men sitandi samgonga ætlar at leggja uppskot fram um varskógvaraskipan.

TØGNIN VALDAR

Sambært høvuðsrítgerðini aftra alment sett í Føroyum seg við at varskógva.

Atvoldin er helst, at starvsfólk ivast í rættindum sínum og óttast avleiðingar.

Tað kann hava serliga álvarsligar avleiðingar – bæði persónliga og starvsliga – at gera eitt whistleblow í Føroyum, tí viðurskiftini eru so smá her á landi, staðfestir rítgerðin.

So tørvurin er til staðar.

Royndirnar í grannalondunum benda á, at dulnevndar varskógvarskipanin hava fingið óreglusemið fram í ljósmála.

Hesar royndir, saman við teirra egna kanningum í Føroyum, gera, at lögfrøðingarnir meta, at “*en whistleblower-ordning som beslutningsforslaget lægger op til, vil kunne bidrage til, at flere*

offentligt ansatte vil gøre opmærksom på ulovlige eller andre kritisable forhold på deres arbejdsplads.”

TRYGGJAST MÓTI AVLEIÐINGUM

Lögfrøðingarnir halda, at tað kann vera ein fyrimunur at lóggeva á økinum, eins og tey hava gjørt í t.d. Norra og Grønlandi, so at rættarstöðan verður greið. Í hesum sambandi hevur tað týdning við reglum, sum tryggja, at starvsfólk ekkaleys kunnu boða frá illgruna um óreglusemi, uttan at óttast fyri starvsligum avleiðingum, stendur at lesa í rítgerðini. ■

Økja inngjaldið og betra um útgjaldið

Minkandi fíggjarinntøkur hava við sær, at hallið er størri enn væntað.

John Kjær

Aregluliga aðalfundinum hjá Samlagstryggingargrunni Starvsmannafelagsins boðaði formaðurin frá, at grunnurin seinnu árinum hevur staðfest eitt hall í rakstrinum á hvørjum ári. Hetta kom tó ikki óvart á. Orsøkin er, at tá aðalfundurin fyri 2010 avgjórði, at inngjaldið til grunnin skuldi lækkast við einum triðingi – úr hálvumøðrum prosent í eitt prosent av lönini, ið ein fær – varð eisini greitt, at hetta vildi hava við sær rakstrarhall. Hetta eisini tí at tryggingarnar, ið grunnurin keypir vegna limirnar, samstundis vórðu øktar.

Høvuðsorsøkin til at aðalfundurin samtykti at minka um inngjaldið var, at tað samstundis varð samtykt, at sonevnda lokaupphæddin hvørwur úr tryggingarskipanini í 2027. Longu áðrenn aðal-

fundurin samtykti broytingarnar var sostatt greitt, at avgerðin um at minka inngjældini kom at hava við sær, at grunnurin, komandi árinum kemur at hava eitt undirskot í rakstrinum og tí kemur at eta av grunnafønum. Hetta kalkuleraða hall kemur at halda fram til lokaupphæddin er heilt horvin úr skipanini.

Tá lokaupphæddin er burturi, kemur grunnurin bert, á samhaldsføstum stöði, at keypa ymsar tryggingar vegna limirnar.

Í 2015 gjørdist úrslitið hjá Samlagstryggingargrunninum so eitt hall uppá 4,9 milliónir í mun til eitt hall uppá 8,5 milliónir krónur í 2014.

Meginparturin av inntøkunum hjá grunninum eru inngjældini frá limunum, meðan bert ein lítil partur eru fíggjarinntøkur. Og hesar hava verið sera svikarlígar seinnu árinum.

Formaðurin ásannaði at tað kanska tykjast kostnaðarmikið at keypa sær tryggingar, men at ein altíð skal samnæra kostnað og tað, ið fæst fyri peningin.

Tað er jú so, at Samlagstryggingargrunnurin bert er lítil, men týðningarmikil, partur av samlaða eftirlønar- og tryggingarkonseptinum hjá Starvsmannafelagnum. Av teimum samlaðu prosentunum, sum fara til eftirlønar- og tryggingargjald, fer bert eitt prosent í grunnin at keypa ymsar tryggingar fyri, meðan restin fer í persónliga eftirlønarskipanin. Fremsta virki hjá Samlagstrygg-

ingargrunninum er at keypa tryggingar, ið geva veitingar við deyða ella við ávísar hættisligar sjúkur.

– Hóast vit kunnu siga, at skaðagongdin hevur verið rímlig, um vit seta hana í mun til samlaða limatalið, so er tó einki ár uttan skaða. Einki at ivast í, at besta gongdin hevði verið, um skaðar ikki komu fyri, men vónin er, at tann hjálpin, ið grunnurin veitir, møguliga kann vera við at linna um hjá teimum, ið hava verið fyri sjúku ella deyða, segði formaðurin.

– Í fjør doyði ein av limum okkara og fyra limir fingi gjald í sambandi við at teir høvdu mist makan.

– Talið av staðfestum hættisligum sjúkum var 16 og fingi 10 limir veitta gjaldsundantøku vegna sjúku ella skaðar. Møguleikin fyri gjaldsundantøku kom í lag aftaná viðtøkubroytingarnar í 2010. Hesar høvdu við sær, at grunnurin eisini átekur sær at veita limum, ið gerast óarbeiðsførir, gjaldsundantøku, so at hesir framhaldandi kunnu varðveita limaskapin í grunninum og verða fataðir av teimum tryggingum, ið grunnurin keypir.

– Vit mugu aftur í ár staðfesta, at gjöldini eru væl givin út, segði formaðurin. – At talið av skaðarakutum er høgt, setur eisini grunninum størri krøv. Bæði tá tað kemur til sjálvan rakstur, men eisini til hvørjar tryggingar grunnurin keypir. Arbeitt hevur verið við møguleikanum at hækka útgjældini, bæði við hættisliga

sjúku hjá tí einstaka liminum og við sjúku hjá börnum.

Í formansfrágreiðinginni varð staðfest, at grunnurinn enn ikki er dugnaligur nokk at siga frá hvørjir móguleikar limir hava. Tað kemur tíverri fyrri, at limir ikki tykjast vita, at teir eru tryggjaðir og tí ikki gerast varur við hetta, fyrr enn fyrningartíðin er farin. Starvsblaðið og heimasíðurnar hjá felagnum og hjá LÍV hava verið nýtt sum kunningarmiðlar, og trygging og eftirløn eru aftrat hesum fastir tættir í útbúgvingini hjá álitisfólkunum. Ásannandi at grunnurinn ikki hevur rokkið øllum enn, arbeiða Samlagstryggingargrunnurin og LÍV við kunningarstrategi, ið vónandi kann hava við sær, at eingin dettur niður millum.

ÚTGJÖLD

Størsti einsæris útgjaldsposturinn hjá Samlagstryggingargrunninum er framvegis lokaupphæddin. Í 2015 varð lokaupphædd útgoldin 52 limum, sum tilsamans finga góðar 4,8 milliónir krónur.

Lokaupphæddin hevur øll árini verið 100.000 krónur, men tá niðurlaðingin tekur við, fer upphæddin at minka við 10.000 krónum hvørt ár. Fyrst niður í 90.000 og síðani javnt minkandi niður í 10.000 krónur, ið verður upphæddin, ið tey, sum eru tey seinastu, ið fáa lokaupphædd útgoldna, fáa. Frá í ár og fram til 2026, ið er seinasta ár at lokaupphædd verður útgoldin, verða tað annars, við stóði í verandi limaskara, 590 starvsmannafelagslimir, ið røkka pensjónsaldur.

Samlagstryggingargrunnurin arbeiðir eftir teimum somu prinsippunum, sum

Samhaldsfasti Arbeiðsmarknaðargrunnurin. Tað vil siga, at øll gjalda eitt ávíst prosentgjald av lønini inn í grunnin, men útgjaldið er tað sama í krónum fyri tann einstaka. Um hetta er rættvíst ber sjálv-sagt altíð til at kjakast um, men júst hetta hevur við sær, at tryggingargjaldið ikki er óneyðuga tyngjandi fyri tær lægru lønirnar.

ØKJA INNGJALDIÐ

Á aðalfundinum í fjør varð gjørt vart við, at tað er sera ivasamt um samlaða inngjaldið kemur at nøkta tørvin, sum framtíðin hevur við sær og at tað tí verður neyðugt at hækka inngjaldið eitt vet. Mælt varð til, at grunnurinn skuldi heita á Starvsmannafelagið, sum jú hevur samráðingarrættin vegna limirnar í grunninum, at taka avgerð um hetta, so til bar at tillagað virksemið til broyttu umstøðurnar. Hesum tók aðalfundurinn undir við.

Nevndin í Starvsmannafelagnum hevði sum part av samráðingunum í fjør ynski um at hækka inngjaldið til tryggingarnar. Hetta bar ikki til og var inngjaldið tí verandi 1 pst.

Sambært reglugerðina fyri grunnin er tað nevndin í Samlagstryggingargrunninum sum gevur Starvsmannafelagnum tilmæli um, hvussu stórir partur av tí samlaða prosentgjaldinum til eftirløn skal fara í grunnin. Fyri at betra um tryggingarnar mælti nevndin til, at inngjaldið varð sett 1,5% so útgjaldið við hættiligar sjúkur – bæði hjá børnum og vaksnum – verður økt kr. 150.000.

Aðrir móguleikar vórðu eisini umrøddir. Í formansfrágreiðingini varð m.a. sagt at í vísuni um Ólav Riddara-

rós verður tikið til: „Tveir eru kostirnir, hvørgin er mjúkur....“ og at stóðan hjá grunninum í ávísan mun kundi samanberast við hetta. Móguleikarnir eru fleiri enn tveir, men eingin er mjúkur. Nevnt var at tað t.d. bar til at minka um útreiðslurnar við at

- Skera hjúnaafelagsveitingina burtur
- Minka lokaupphæddina yvir færri ár – 20.000 hvørt árið
- Minka lívstryggingarútgjöldini – 700.000 niður í 500.000 o.s.fr.
- Minka veitingar hjá vaksnum við hættiliga sjúku – niður í 50.000

Aðalfundurinn samtykti at heita á Starvsmannafelagið um at áseta inngjaldið til 1,5 %, sum so aftur skuldi setast niður í 1 pst. tá fíggarumstøðurnar vórðu batnaðar.

BROYTING Í NEVNDINI

Á aðalfundinum takkaði Selma Ellingsgaard fyri seg sum nevndarlimur. Hon hevur, tey átta árini, hon hevur sitið sum forkvinna í Starvsmannafelagnum, eisini verið limur í nevndini fyri Samlagstryggingargrunnin. Í hennara stað kemur nýggi formaður felagsins, Súni Selfoss. Hinir báðir nevndarlimirnir, Jákup Danielsen og John Kjær, stóðu báðir fyri vali og vóðu báðir afturvaldir uttan mótvalevni.

Formaðurin takkaði Selmu fyri frymyndarligt arbeiði tey árini hon hevði havt sæti í grunnanevndini og vónaði at hon framvegis vildi koma við íkasti til teir, ið nú mannaðu nevndina. ■

Hóast vit kunnu siga, at skaðagongdin hevur verið rímilig, um vit seta hana í mun til samlaða limatalið, so er tó einki ár uttan skaða.

Móttøka fyri Selmu og Súna

Seinnapartin 31. mars var móttøka í hølum felagsins, nú felagið hevur fingið nýggjan formann.

Nógv fólk stukku inn á gólvið at heilsa uppá Selmu Ellingsgaard, sum hevur verið forkvinna í felagnum tey seinastu átta árin, og nýggja formannin, Súna Selfoss. Har vóru bæði limir og álitisfólk, umboð fyri fakfeløg og arbeiðsgevarar, politikarar, ráðgevar og samstarvsfelagar, skyldfólk, vinir og kenningar og onnur við.

Ein hugnalig løta við fleiri røðum á einum vegamóti í søgu felagsins.

Síggið myndirnar frá móttøkuni, m.a. felagsmyndina av trimum fyrrverandi formonnum, Gunnleivi Dalsgarð, Jákupi Danielsen og Selmu Ellingsgaard, saman við nývalda formanninum Súna Selfoss.

SOSIALRÁÐ-GEVARAFELAGIÐ 40

Málsetningur felagsins er at skapa karmar fyri samskipti millum limirnar, styrkja fakliga samleikan hjá sosialráðgevarum, ávirka samfelagsgongdina út frá sjónarhorninum hjá sosialráðgevanum og at vera við í samfelagskjaki um sosialan ójavna.

Jacobu Juulsdóttir Jacobsen er í dag forkvinna í Føroya Sosialráðgevarafelag

– Okkara størsta avbjóðing í dag er helst, at vit ikki eru nóg sjónlig í samfelagnum og í samfelagskjakinum, hóast vit sum sosialráðgevar hava eina stóra vitan á sosiala økinum. Eitt nú um fátækramarkið, integratión av útlendingum og onnur evni, sum hava verið nógv umrødd seinastu árin, sigur Jacoba Juulsdóttir Jacobsen, forkvinna felagsins. Forkvinnan sigur, at onnur avbjóðing hjá felagnum er, at fleiri av teirra størvum í heilsuverkinum eru niðurløgd. Og øki nú eru, sum

ongan sosialráðgeva longur hava í starvi. Hevur hetta stórar avleiðingar fyri sjúklingarnar, tá ræður um sosialar veitingar, bústað og sosiala ráðgeving, sigur Jacoba.

Upprunaliga vóru føroyskir sosialráðgavarar limir í danska felagnum fyri sosialráðgevarar, men av tí at avtaluviðurskipti við føroyskar myndugleikar vóru øðrvísi enn í Danmark, varð avgerð tikin um at stovna egið føroyskt felag, sum hevði sín stovnandi aðalfund 10. juni 1976. Fyrsta forkvinna felagsins gjørdist Marjun Sigurðsdóttir.

1. januar árið eftir vóru sjei limir í Sosialráðgevarafelag Føroya, sum í dag telur 55 limir. Í dag er felagið skipað sum áhugafelag undir Starvsmannafelagnum, sum hevur samráðingarrættin og ger sáttmála fyri føroysku sosialráðgevararnar.

Forskattingin: AVVÁPNAÐU teir samgonguna?

Ein heystarmorgun í 2011 vaknaðu fólk upp við kaldan dreyms: Borgarliga samgongan hevði uppfunnið ein nýggjan skatt, sum skuldi fíggjað lættar, sum sjálvt tey mest múgvandi pengafólkini ikki høvdu droymt um. Talan var um ágóðar, ið fyrst av øllum komu teimum ovurríku til góða; 7000 krónur um mánaðin í frammanundan fyltar lummar, fleiri krónur enn summi av okkum hava at liva fyri um mánaðin.

Størsta mótmælisgonga í manna minni var á Vaglinum; hampafólk vildu sjálvandi ikki finna seg í stóra órættinum. Men hvat lögdu Kaj og teir í tað? Teir hildu bara tunguna mitt í muninum, sótu og bíðaðu hvussu leikur fór, meðan skjálvtarnir buldraðu frá miðfláunum og niðureftir. Táverandi andstöða var skjót at lofta ónøgdini. Hon lovaði at taka forskattingina aftur, bara hon fekk fólksins samtykki at koma út í Nesið.

Og tað fekk hon! Í fjør gjørdist andstöðan samgonga; føroyingar høvdu vrakað flatskatt og studning til tey vælbjargaðu. Nú skuldi tú hildið, at eftirlønareyðræningin støðgaði, men lort heldur! Forskattingin av pensjónum helt ótarnað fram, hóast lyfti vórðu givin um at støðga stuldrinum. Nú slakt ár eftir samgongan

tók við, hongur spurningurin framvegis leysur í luftini, um Aksel og Høgni innast inni tóku undir við revinum snilda, ella um sørvingurin í føðingini var so snúðin, at hann fekk avvápnað sínar eftirmenn einaferð með alla.

Eg haldi, at samgongan nú eigur at prógva tað øvugta og vísa, at hon ikki brýggjar seg um, at framtíðin hjá lág- og miðlønarfólki skal setast í váða fyri tað, sum onkur annar vildi fyri nøkrum árum síðani. Ístaðin fyri at tiga spurningin í hel eiga samgongufólk at avtaka forskattingina og samstundis lata vera við at stuðla undir, at tey ríku gerast alsamt ríkari av uppsparingini hjá okkum. Fólk stúra fyri framtíðini og hava ikki rættiligt tamarhald á hvat hendir: Ein partur er ikki skattaður nú, men skal skattast við útgjaldi seinni. Hin parturin er skattaður frammanundan við samfullum 40 prosentum av fyrst uppspardu krónu. Hetta er eitt skatta-trýst, ið als ikki samsvarar við verandi skattastiga. Lutfalsliga lágu eftirlønirnar høvdu mest sum bara svara kommunuskatt, um skattur var goldin við útgjaldi!!! Vil samgongan partú ikki av við forskattingina, so má hon í minsta lagi avtaka brandskattingina!!

Vit í SMF hava flest øll eina miðal-

JÓNGERÐ SIMONSEN

inntøku, og vit gjalda sum kunnugt 15% til okkara egnu eftirløn - harav 1% fer til samlagstrygging. Samlagstryggingin er ein góð skipan, sum tryggjar lim ella barn hjá limi, um sjúka rakar. Peningurin er skattleysur sum er, men soleiðis sum politiski heimurin skikkar sær, verður vakið eygað hildið við, hvat hendir, so partur av hesum ikki eisini verður tikin.

Starvsmannafelagið tekur ikki dagar millum politiskar flokkar, men sum størsta fakfelag í landinum, lurta vit væl eftir, hvat politikarar lova. Og vit ansa eisini væl eftir, at teir halda orð. Vit sum standa á vaktini hava skyldu at boða frá, tá ið valdsharrarnir pilka við okkurt, sum er okkum til ófyrirmunar. Og tað gera vit! ■

Eg haldi, at samgongan nú eigur at prógva tað øvugta og vísa, at hon ikki brýggjar seg um, at framtíðin hjá lág- og miðlønarfólki skal setast í váða fyri tað, sum onkur annar vildi fyri nøkrum árum síðani.

Umleið 100 umboð fyri fakfelag hjá teimum kommunalt settu í Norðurlondum høvdu ráðstevnu í Havn í døgunum 24. - 27. apríl. Evnið á ráðstevnuni vóru framtíðaravbjóðingarnar hjá norðurlendsku fakfelagsrørsluni 'Fagbevægelsen mot 2025 – tilbake til medlemmene?.

Tað er NTR, Nordisk Tjenestmandsråd, sum fyriskipaði fyri. NTR umboðar umleið 340.000 starvsfólk, sum eru limir hjá fakfeløgum fyri kommunalt sett í Norðurlondum.

SKRIVAD: ØSSUR WINTHEREIG – PRESS

Bo Dahlbom, professari:

Vit vera **seljarar** og egnir **stjórar**

Talgildi heimurin fyri framman setur stór krøv til fakfeløgini. Kend arbeiðspláss fara at hvørva og fakfeløgini mugu ikki kappast við hvørt annað og gerast fakfeløg fyri avoldað arbeiðspláss.

Leiðin er lögð inn í eina talgilda framtíð, har data fer at hava sama stóra týðning, sum oljan hevði fyri 20. öld. Nýggja tilfeingi í 21. öld verður data, og eitt nýtt samfelag fer at vaksa fram.

Tað segði Bo Dahlbom, professari, í framløgu á ráðstevnuni hjá norðurlendskum fakfeløgum.

– Vit hava havt 100 ár við fantastiskum búskaparvøkstri, har oljan hevur verið drívmeigin, men í framtíðini verður tað data, sum verður megingintilfeingið.

Hann vísti til, at longu í dag hava tær stóru fyrirkunur, sum eitt nú Google, Facebook, Amazon og Apple, eina inn-savningarskipan av data, sum verður seld øllum, sum vilja gjalda.

Og vit skulu væntað nóg meiri.

Lokalar tænastrur fara at hvørva og globalar tænastrur at taka yvir.

HÓTTA MÓTI TRYGGUM HEIMI

Arbeiðið var flutt av verksmiðjunum og inn á skrivstovurnar, og har eru eis-

ini krøv um effektivitet. Máttin at fáa effektivitet er yvirvaking og eftirlit við starvsfólkum.

Til ber longu nú at fylgja við á øllum økjum, at vaka yvir og savna inn data um øll og hvønn einstakan um, hvat arbeiði verður gjørt.

– Alt hetta er ein hóttan móti tí skandináviska modellinum. Ein hóttan móti einum tryggum heimi, sum vit hava verið við til at bygt upp, segði Bo Dahlbom.

Sum dømi um broyting, nevndi hann Kodak sum eina fyrirkunu, sum ikki fylgdi við í talgildingini. Tá Kodak var størst arbeiðdu 70.000 fólk har, men fyrirkunan er ikki til í dag.

– Nú hava vit Instagram. Tá Facebook keypti Instagram arbeiðdu 13 fólk har. Stóru fyrirkunur tjena nóg meiri í dag og hava alt færr í starvi, vísti professarin á.

– Tað eru vit sum arbeiða fyri Instagram og vit sum arbeiða fyri Facebook og Google, og vit arbeiða ókeypis. Savna data til altjóða fyrirkunur, ið selja tað aftur til okkara og onnur.

Enn eru trýggjar milliardir fólk eftir

í jørðini, sum ikki hava internet, men stóru fyrirkunur spennast seg út at bjóða øllum – enn tá – ókeypis internet.

– Og tá tað verða trýggjar milliardir nýggir kundar, so verða tað tær stóru fyrirkunur sum fara at tjena pengarnar – tað verður ikki nóg eftir til vanligar løntakarar.

– Og politikararnir hava ikki styrki at seta seg móti hesum stóru fyrirkunum, tí politikarar eru eisini heftir at teimum, segði Bo Dahlbom.

LYFTI UM TRYGGLEIKA

– Ein avbjóðing hjá fakfeløgum er, hvat skulu vit gera við tey fólkini, sum ikki hava rætta arbeiðið ella tey, sum gerast arbeiðsleys. Ella tey, sum hvørva úr almennum starvi og fara í privatar fyrirkur, sum veita tænastrur til tað almenna. Hvussu skulu vit mæta teimum við lyfti um tryggleika og fleksibilitet?

– Fyrirkunur krevja fleksibilitet og politikarar siga, ja, vit mugu hava fleksibilitet, annars fáa vit ikki nakran vøxtur. Tá fakfeløgini svara aftur, at vit krevja

tryggleika í starvinum, so svara politikararnir aftur, at fólk sum hava tryggleika eru eisini fleksibil, segði Bo Dahlbom.

SLEPPIÐ KAPPINGINI MILLUM FELØG

Hann nevndi tvær stórar avbjóðingar. Í fyrsta lagi, at øll arbeiði fara at broytast og talið á arbeiðsplássum fer at minka. Og tað hendir skjótt.

Tá ræður um at vera við tí arbeiðinum, og tað ræður avgjørt um, at fakfeløgini ikki kappast við hvørt annað.

– Í Svøríki sæst summastaðni, at fakfeløgini leggja størstu orku í at kappast við hvørt annað, segði Bo Dahlbom.

Í øðrum lagi mugu fakfeløgini lyfta seg uppfrá og ikki vera eitt áhugafelag fyri avoldað arbeiðspláss.

– Tit mugu taka hesa uppgávu á tykkum. Fakfeløgini mugu standa fyri rættvísi, og tit mugu standa fyri einum javnari býti at øllum teimum nýggju milliardunum, segði Bo Dahlbom.

– Arbeiðslívið, sum vit ganga ímóti í hesi øldini, verður meiri og meiri merkt

av óvissu. Vit mugu vera virkin hvør í sínum lagi. Gomlu felagsskapirnir verða niðurlaðaðir. Fyrr var nóg mikið at vera í fóstum starvi, men hetta fer eisini at broytast.

– Krøvini gerast størri til, at hvør einstakur skal bjóða seg fram. Tá arbeiðið broytist ella arbeiðaplássini hvørva, so krevur fyrirkur, at tú hugsar sum hon, og gamla samanhaldið og samhaldsfestið fær verri kor. Og almenn arbeiðspláss hugsa eisini sum fyrirkur. Tú hevur ikki bara tryggleika í fóstum arbeiði, men skal selja teg sjálva, sum egin verkætlanarleiðari.

– Vit skulu øll verða okkara egnu seljarar og stjórar.

– Fakfeløgini eru bygd upp eftir einum gomlum arbeiðsmarknaði, men fyri framman stendur ein so nógv broyttur arbeiðsmarknaður og tað verður trupult hjá fakfeløgnum at tillaga seg, helt Bo Dahlbom.

SKRIVTOVURNAR HVØRVA

– Tað er ikki longur nakað krav fyri at kunna arbeiða, at vit sita á eini skrivstovu

allan dagin. Í dag er kravið fyri at kunna arbeiða, at tú hevur atgongd til internetið.

Bo Dahlbom legði stóran dent á orðini tryggleika og smidleika. Krøvini verða at veita tryggleika og samstundis vísa smidleika á arbeiðsmarknaðinum.

Hann teknaði eina mynd, har hann setti starvsfólk inn í eftir, um tey vóru virkin ella ikki, og um tey vóru fóst ella leyst knýtt at arbeiðsmarknaðinum. Hansara uppáhald var, at fakfeløgini í dag arbeiða fyri teimum, sum hava fast arbeiði og ikki eru serliga virkin.

Fakfeløgini eru sprottin úr tí arbeiðsmarknaðinum, men í talgilda heiminum kemur kravið um, at øll skulu vera meiri virkin, samstundis sum knýtið til eitt arbeiðspláss ella ein arbeiðsgevara gerst meiri tilvildarligt.

– Tí verður ein avbjóðing hjá fakfeløgnum at menna seg í nýggja arbeiðsmarknaðinum, har fólk liva við kravinum um at vera meiri virkin og sum eru leysari knýtt til eitt ávíst arbeiðspláss, segði Bo Dahlbom. ■

Alt broytist skjótari enn vænta

– Broytingar á arbeiðsplássum, sum áður tóku 20 ár, taka í dag tvey ár. Tí mugu fakfeløgini vera klár í dag at taka tær broytingar, sum koma í morgin, segði Lizzie Ruud Thorkildsen úr norska Delta á ráðstevnu fyri almenn fakfeløg í Norðurlondum.

Vit skulu tora at trúgva, at framtíðin verður fantastisk, men vit skulu eisini arbeiða fyri, at vit fáa eina fantastiska framtíð.

Tað segði Veronica Magnusson frá svenska Vision á ráðstevnuni hjá norðurlendsku fakfeløgum hjá alment settum, sum var í Havn síðst í apríl.

Hon lýsti avbjóðingarnar hjá fakfeløgum við trimum orðum: demografi, talgilding og alheimsgerd.

– Tað vera alt fleiri eldri og tað fer eisini at ávirka alt arbeiðslívið. Vit skulu sum fakfelag handfara tær smáu gerandisavbjóðingarnar, men eisini tora at handfara tey stóru rákini í tíðini. Eitt nú broytingin í fólkasamansetingini, segði Veronica Magnusson.

RISAR ERU EISINI STERKIR

Samstundis sum avbjóðingarnar hjá fakfeløgum eru stórar í einum talgildum samfelag, so merkja tey í grannalondunum, at hugurin at verða limur í einum fakfelag minkar. Tí er tað eisini ein avbjóðing, sum øll tey norðurlendsku fakfeløgini hava.

Tær tríggjar: Veronicu Magnusson frá svenska Vision, Lizzie Ruud Thorkildsen úr norska Delta og Bodil Otto frá HK kommunal í Danmark

Skulu fakfeløgini hava styrki at ávirka gongdina, so mugu feløgini hava limir, og so mugu tey ungu síggja, hvønn týðning fakfeløgini hava.

– Tey ungu eru virkin, men hava fakfeløgini nóg mikið at bjóða teimum?, spurdi hon.

Veronica helt, at virkisfýsni er sum

ravmagn – tað finnur altíð stytsta vegin. Tí mugu fakfeløgini gera tað lætt og ómakaleyst hjá ungum at gerast virkin í fakfeløgum.

– Vit hava bygt fakfeløgini upp til at vera stórar risar. Nógv styrki liggur í tí, men tað sama ger okkum eisini sárbær.

– Vit hava nógvan pening og kunnu

Súi Selfoss, formaður í Starvsmannafelagnum.

Ein partur av ráðstevnuni var skipaður, sum bólkaarbeiði.

seta fólk í størv, sum kunnu hjálpa okkum – ráðgevar og sakførarar. Vit hava møguleikan at verða við í øllum broytingunum, og eg vil ikki standa her um 20 ár og spyrja, hví tóku vit ikki av avbjóðingini, segði Veronica Magnusson.

IKKI FYLGJA VIÐ, MEN VERA VIÐ

Lizzie Ruud Thorkildsen úr norska Delta vísti eisini á, at fakfeløgini mugu inn á vøllin og vísa, hvønn veg tey halda at samfelagið skal fara.

– Vit sum fakfeløg skulu ikki bara fylgja við í orðaskiftinum um framtíðina. Vit skulu ávirka orðaskiftið og gongdina. Menningin gongur so skjótt, at tað sum fyrr tók 20 ár, tekur nú kanska tvey ella fýra ár.

– Tað merkir, at vit mugu hugsa nógv skjótari, um vit vilja vera við at leggja til rættis, tað sum fer at henda bæði á arbeiðsmarknaðinum og sum heild, segði Lizzie Ruud Thorkildsen.

Krøvini um effektivitet og skjótar broytingar síggjast alla staðni og fakfeløgini mugu hugsa, hvussu tey taka móti broytingunum.

– Vit kunnu spyrja okkum, hvør arbeiðir hjá tí almenna um 10 ár. Hvørjar

– Arbeiðs- gevararnir skulu helst hugsa, at fortreytin fyri at nýmótansgera arb- eiðsmarknaðin er, at fakfeløgini eru viðspælarar.

uppgávur hvørva og hvørjar nýggjar koma? Hetta er ein partur av arbeiðinum hjá einum fakfelag, helt Lissie Ruud Thorkildsen.

STYRKJA ÓFORMLIGA SAMSTARVIÐ

Bodil Otto frá kommunalu deildini hjá HK í Danmark mælti til, at fakfeløgini gerast meiri uppbyggjandi í samstarvinum við arbeiðsgevararnar.

– Vit eiga ikki at vera í ov stórarí andsøgn við arbeiðsgevararnar. Vit eiga at hava fleiri felags áhugamál við arbeiðsgevararnar um, hvar og hvussu okkara samfelag skal flyta seg.

– Vit sum fakfeløg skulu vera uppbyggjandi viðspælarar, tá broytingarnar standa fyri durum. Vit eru í Danmark enn ov bangin fyri broytingum, segði Bodil Otto.

– Arbeiðsgevararnir skulu helst hugsa, at fortreytin fyri at nýmótansgera arbeiðsmarknaðin er, at fakfeløgini eru viðspælarar.

– Vit skulu vinna ávirkan bæði formliga og óformliga. Álitisfólkini skulu hava ein nýggjan leiklut, har tey verða meiri við í menningini og broytingunum á arbeiðsplássunum, heldur enn at ræðast broytingarnar.

Bodil Otto vísti til eina evropeiska kanning millum arbeiðsgevarar, um hvussu teir sóu samarbeiðið við fakfeløgini. Sambært henni, so hildu flestu arbeiðsgevarar, at bestu broytingar komu við meiri óformligum samstarvi við álitisfólkini, har álitisfólkini kundu hugsa um arbeiðsplássið og ikki høvdu eina ella aðra lidna avtalu við frá fakfelagnum.

Hon segði, at danska fakfelagsrørslan arbeiðdi við at broyta leiklutin hjá álitisfólkunum, men hon vísti at tað bleiv ein drúgv tilgongd.

Nevnd og umsiting á arbeiðsfundi

Víkuskiftið 29. apríl til 1. maí hövdu nevndin og umsitingin í Starvsmannafelagnum arbeiðsvíkuskifti á Hotel Vágum, har ætlanir vórðu lagdar fyri arbeiðið í felagnum teir næstu mánaðirnar.

Arbeitt var frá morgni til seint á kvøldið, har fleiri av høvuðsmálunum vórðu viðgjørd og sett inn í eina tíðarætlan.

Millum málini, ið vórðu umrødd vóru

- almenna lønarskipanin, sum avtalað er í sáttmálasamráðingum, har gjørdur verður ein felags leistur fyri lønir.
- Limaviðtala umvegis telefon við serfrøðingar eftir vanligu arbeiðstíð, t.d. løgfrøðilig hjálp
- framtíðin hjá blaðnum og raðfesting av heimasíðuni
- virkseimið hjá arbeiðsbólkunum, sum

eru avtalaðir í semjuni við Kommunala Arbeiðsgevarafelagið

- avtalurnar við Fíggjarmálaráðið um ávíkavíst sálarliga arbeiðsumhvørvið og førleikamenning av starvsfólki
- talgildingin av almennu umsitingini. Almenna verkætlanin og leiklutur felagsins í hesum sambandi
- spurningurin at lýsa stórv leys
- felagshúsið Smæran. Um at útvega leigarar og (parta)eigarar.
- tey 12 kjarnumáluni hjá Starvsmannafelagnum í valárinum 2015. Hvussu

felagið kann arbeiða víðari til tess at fremja málini.

- starvsfólkahandbók fyri limir í Starvsmannafelagnum. Um at gera eina vegleiðing um starvsfólkarættindi og -skyldur
- arbeiðið at skipa fakkbólkar í Starvsmannafelagnum
- NSO-ráðstevnan. Norðurlenska ráðstevnan fyri starvsfólk, ið starvast hjá statinum/landinum, sum Starvsmannafelagið verður vertur fyri í seinnu helvt í august.

25 nýggj álitisfólk á skúlabeinki

Í apríl varð grundskeið hildið við Gjógv fyri nýggjum álitisfólkunum í Starvsmannafelagnum, sum vórðu vald á álitisfólkavalinum í heyst.

Sum siður er, varð skeiðið í trýggjar dagar, har álitisfólkini vóru skipaði í tveir bólkar. Tilsamans vóru 25 álitisfólk við á skeiðunum.

Á skeiðinum fingur álitisfólkini undirvísing um sáttmála og starvsfólkarættindi, um fakfeløg, arbeiðspláss og álitisfólka-skipanina. Eisini fingur tey innlit í manna-rættindi og rættin at skipa seg í felag.

Á skeiðinum fingur tey eisini praktiska

innføring í leiklutin og avbjóðingarnar hjá álitisfólkunum, og hvussu álitisfólkið skal bera seg at, tá ið trupulleikar stinga seg upp á arbeiðsplássinum.

Eisini fingur álitisfólkini undirvísing í hvussu tey handfara støðuna, tá ið rúsdrekkatrupulleikar, taka seg upp.

Tvey roynd álitisfólk komu eisini á vitjan. Tey greiddu frá ítøkiligum málum, sum tey hava verið uppi í, og vit fingur ein

dialog millum tey royndu og tey nýggju, um avbjóðingarnar, sum álitisfólk kunnu mæta í arbeiðinum.

Umframt undirvísing sluppu álitisfólkini eisini at royna seg í rolluspølum og bólkaarbeiði.

Stundir vóru eisini til hugna og samveru við góðum mati og drekka, har høvi var at knýta faklig sambond.

Grundskeiðið fyri nýggj álitisfólk er í tveimum þørtum. Tað var fyrri parturin, sum varð hildin nú í vár. Seinni partur verður í heyst.

100 álitisfólk á Hotel Hafnia

Umleið 100 álitisfólk komu saman á Hotel Hafnia hósdagin 2. juni til eina spennandi og fjølbroytta skrá. Á skránni vóru kjak, fyrilestrar og spurnablaðskanningar.

Hvussu nýtir Starvsmannafelagið játtanina til blaðútgávu, heimasíðu og miðling á skilabesta hátt?

Hetta var ein av spurningunum, umleið 100 álitisfólk í Starvsmannafelagnum royndu at svara á álitisfólkafundinum.

Nevndin hevur avgjørt at eftirmeta miðlapolitikkin. Avgjørt er at eftirkanna, um blaðútgávan skal halda áfram sum higartil. Ella um miðlapolitikkurin skal umleggjast, so at miðlingin gjøgnum heimasíðuna skal raðfestast hægri.

Álitisfólkini finga útflyggjað spurnablað, har tey m.a. svaraðu spurninginum, hvat felagið eigur at leggja dent á við miðlingini. Um hvat, ið skal raðfestast. Upplýsingar, ið venda sær beinleiðis til limirnar. Ella tíðindaflutningur um arbeiðsmarknað og vælferð, sum vendir sær til ein breiðari skara, har felagið roynir at seta almennu dagsskránna.

Í hesum sambandi hevði felagið fingið Øssur Winthereig, journalist frá Press at greiða frá ymsum móguleikum, ið finnast, um avgjørt verður at broyta miðlastrategiina hjá felagnum.

BYGNAÐURIN Í FELAGNUM

Álitisfólkini finga eisini høvi at siga sína hugsan um arbeiðið at skipa fakkbólkur í Starvsmannafelagnum.

Felagið er stórt og breitt. Tað kann vera ein fyrimunur, men vandamálið er, at ymsu fakkbólkarnir hvørva í tí stóra meginfelagnum.

Tískil hevur verið roynt at skipa felagið í undirbólkur, men hevur tað víst seg at vera trupult at fáa fakkbólkarnar skipaðar og at virka.

Á fundinum varð greitt frá bygnaðararbeiðinum í felagnum higartil. Síðani varð bólkkaarbeiði, har álitisfólkini m.a. kjakaðust um aðrar móguleikar at skipa felagið, við tí fyri eyga at fáa vanligu limirnar at taka lut í felagsarbeiðinum og gera teir sjónligari í felagsarbeiðinum.

LIMARÁÐGEVING

Spurningurin um at seta á stovna limaráðgeving eftir vanligu arbeiðstíð var eisini umrøddur.

Páll Nielsen, advokatur, greiddi frá sínum royndum at veita fakliga ráðgev-

ing fyri feløginu í Føroya Arbeiðarafelag og fyri Samtak.

Aftaná svaraðu álitisfólkini einum spurnablaði, har m.a. spurt varð um hvat tey halda um slíka limaráðgeving og hvat slag av limaráðgeving, tey helst vilja hava.

FLEIRI FYRILESTRAR

Eisini vóru fleiri fyrilestrar á álitisfólkafundinum.

Nýsetti ráðgevin í Fakfelagssamstarvinum – sum er eitt samstarv millum seks fakfeløg – greiddi frá sínum starvi.

Anna A. Andresen greiddi frá sínum starvi sum sálarfrøðingur á Arbeiðseftirlitinum, og Anly S. Joensen, lögfrøðingur, greiddi frá høvuðsritgerð síni um eina varskógvaraskipan í almennu fyrisingini í Føroyum.

Eisini greiddi Dánjal Højgaard frá Starvsmannafelagnum frá, hvør stóðan er, tá ið starvið broytist og hvat álitisfólkini skulu hava í mentu, tá ið bygnaðarbroytingar henda ella arbeiðsgongdir verða broyttar.

FELAGSHÚSIÐ

Nú er komið so mikið væl áleiðis við um- og útbyggingini av Smæruni, at byggjarbeiðið verður liðugt í summar, og so er eftir at fáa til vega innbúgv. Roknast kann við at hølini eru klár at taka í nýtslu í heyst.

Fakfeløgini góðkend sum keyparar av LÍV

9. juni bleiv almannakunngjørt, at Tryggingareftirlitið hevði góðkent P/F Fakfelag sum keypara av P/F LÍV Holding. Yvirtøkudagurin er ásettur til 1. september 2016.

At keypa eina tryggingarfyrirteki er ein stór avgerð. Avgerðin, sum hevur verið drúgv og viðhvørt kenst møtimikil, varð tikin fyri 4 árum síðani. Tíðin síðani er farin til formlig viðurskipti, so sum góðkenningar og kanningar av ymiskum slag. Men nú eru vit loksins komin á mál.

HVÍ SO KEYPA?

Fakfeløgini, teirra millum Starvsmannafelagið, eru høvuðskundar hjá LÍV. Størsta orsøkin til keypið er, at á henda hátt hava fakfeløgini beinleiðis ávirkan á hvussu teir nógvu pengarnir, sum limirnir gjalda inn í LÍV, verða handfarnir.

Í staðin fyri, at rakstraravlop fer út sum vinningsbýti, fer tað nú beinleiðis aftur til tryggingartakaran. Eisini kunnu vit á henda hátt vera við til at stýra kostnaðinum av umsitingarliga rakstrinum, og vit fáa møguleikan at gera okkara ávirkan galdandi til tess at útvega tær bestu tryggingarnar.

IKKI DRÍVA FORRÆTNING

At fakfeløgini hava gjørt avtalu um keyp av LÍV merkir ikki, at fakfeløgini nú fara at reka forrætning. Tað er ikki okkara uppgáva at dríva forrætning og tað fer tað neyvan heldur at vera í framtíðini.

Forrætningina lata vit trygt upp í hendurnar á leiðslu og starvsfólkum hjá LÍV. Tað er teirra fremsta uppgáva, og tað havi eg fult álit á, at tey fara at gera.

FAKFELOGINI VÆL UMBOÐAÐ

P/F Fakfelag eru 17 fakfeløg, sum hava tikið seg saman í eitt samstarv við tí eina endamálinum: at keypa tryggingarfelagið LÍV.

Umframt Starvsmannafelagið eru feløgini í P/F Fakfelag: Pedagogfelagið, S&K felagið, Arkitektafelagið, Maskinmeistarafelagið, Musikkklærafelagið, Føroya Handverkarafelag, Skipara- og Navigatørfelagið, Bioanalytikarafelag-

ið, Ergoterapautfelagið, Fysioterapautfelagið, Heilsurøktarafelagið, Kost- og føðslufelagið, Ljósmeðrafelagið, Radio-graffelagið, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarfrøðingar og Heilsuhjálparafelagið.

Góðkenningin inniber, at samtakið Fakfelag keypir upp til 50 % av partapeninginum í PF/LÍV Holding. Hina helvtina fer Ognarfelagið LÍV, sum umboðar allar tryggingartakararnar í samtakinum, at eiga. Tað er tí sera týðningarmikið at fáa sagt, at tey fakfeløg, sum ikki eru við í P/F Fakfelag, framhaldandi verða umboðað gjøgnum Ognarfelagið LÍV. Øll feløg, sum hava tryggingar í LÍV, verða sostatt væl umboðað í tryggingarfelagnum.

Eg fari við hesum at ynskja okkum øllum til lukku við góðkenningini og takka fakfeløgnum fyri gott samstarv. Samstundis vil eg ynskja LÍV og starvsfólkum tess, eina bjarta framtíð og ein hepna hond við arbeiðinum.

Súni Selfoss,
formaður í Starvsmannafelagnum

NSO-RÁÐSTEVNA Í FØROYUM

Fakfelagsumboð fyri starvsfólk, sum arbeiða hjá statilandi í Norðurlondum hava ráðstevnu í Føroyum dagarnar 22. til 25. august.

Heitið á ráðstevnuni verður „Fremtidens ledelse i det offentlige“ og verður Starvsmannafelagið vertur fyrir ráðstevnuni í ár.

Árliga NSO-ráðstevnan, fer at varpa ljós á samstarv millum leiðslu og starvsfólk annars.

Eins og leiðslurætturin, er eisini rætturin hjá starvsfólki annars at gera sína ávirkan galdandi á almennum arbeiðs-

plássum, týðandi táttur í sáttmálanum millum partarnar. Leiðslan hevur høvuðsábyrgdina av, at arbeiðsplássið verður rikið effektivt og dygdargott og at starvsfólk trívast á sínum arbeiðsplássi. At starvsfólk hava møguleika at gera sína ávirkan galdandi, er millum annað staðfest í samstarvsskipanum sum álitisfólkskipanini og samstarvsnevndum.

At leiðsla og starvsfólk saman reka arbeiðsplássið á besta hátt, er treytin fyrir, at almenn arbeiðspláss í framtíðini megna at røkja framtíðar krøv. Hvussu tað kann gerast verður høvuðsevnið á NSO-ráðstevnuni, sum verður í Føroyum 22. til 25. august.

Hvílandi limur í Starvsmannafelagnum

Limir, ið annaðhvørt gerast arbeiðsleysir, eru í farloyvi uttan løn, ella fara undir útbúgving, kunnu gerast hvílandi limir í Starvsmannafelagnum. Hvílandi limaskapurin hevur við sær at tit varðveita samlagstryggingina og onnur rættindi, so sum avsláttur frá fyrirtøkum, ið vit hava gjørt avtalu við, og avsláttur av leigu av húsum okkara.

Samlagstryggingin fevnir um lívstrygging, hjúnaflagatrygging, trygging móti ávísu hættisligum sjúkum umframt trygging móti ávísu hættisligum sjúkum hjá børnum undir 18 ár. Sí heimasíðuna hjá LÍV, www.liv.fo. Eisini fevnir tryggingin um eina lokalupphædd, sum fólk fáa, tá tey verða 67 ár, men henda upphædd verður niðurlaða komandi árin.

Kostnaður fyri at vera hvílandi limur er 100 krónur um mánaðin, og samlagstryggingin kostar 200 krónur um mánaðin.

Teir limir sum rinda limagjald umvegis ALS, mugu sjálvir rinda samlagstryggingina umframt. Hetta er eisini 200 krónur.

- Um tú ætlar at gerast hvílandi limur, og vil vita hvar hesi gjöld skulu flytast, so verður tú vinarliga biðin um at venda tær til felagið á tlf. 614868 ella við at senda teldupost til starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo

Spyr okkara ráðgevar á heimasíðu okkara

Starvsmannafelagið hevur fleiri ráðgevar, við ymsum førleikum, knýttar at felagnum. Nú ber til at fara inn á heimasíðu felagsins www.starvsmannafelag.fo og skriva til viðkomandi ráðgeva, um tú hevur onkran fyrispurning, sum viðkoma tínum starvi – sosialum viðurskiftum, eftirløn ella lögfrøðiligum málum. Á forsíðuni til vinstru er mynd av ráðgevunum, har kanst tú fara inn, og velja tann ráðgevan, tú metir kann svara tínum fyrispurningi. Fyrispurningarnir verða viðgjørdir í trúnaði.

Merkisdagar

Hava limir felagsins onkran merkisdag, t.d. rundan føðingardag ella serligan starvsdag fyri framman, og somuleiðis um dagurin er farin, eru teir vælkomnir at siga Starvsblaðnum frá. Ongantið betri um ein mynd fylgir við.

Sendið til: torfinn@ritrad.fo

LIMAKORT

FELAGIÐ HEITIR Á LIMIR,
IÐ MANGLA LIMAKORT,
UM AT VENDA SÆR TIL
SKRIVSTOVUNA.

Mangla limirnir álitisfólk?

Limir, ið ikki hava álitisfólk, verða biðin um at venda sær til felagið. Teir limir, ið ikki hava álitisfólk, orsaka av at ov fáir limir eru á deildini, verða biðin um at venda sær til felagið annahvørt á tlf 614868 ella at senda teldupost til: starvsmannafelag@starvsmannafelag.fo og upplýsa okkum tykkara teldupostadressu, soleiðis at tit kunnu fáa ymiska kunning frá felagnum.

40 ára gamla Poul Michelsen Kass er úr Havn. Hon hevur útbúgving sum marknaðarføringsøkonomur og HD í organisatión og er master í lögfrøði frá Fróðskaparsetri Føroya.

Samstarv styrkir feløgini

Poul Michelsen Kass er sett í fast starv hjá Fakfelagssamstarvinum at samskipa virksemd hjá seks fakfeløgum.

Endamálið við samstarvinum er at geva feløgnum størri styrki sum samfelagsligur áhugabólkur, so at tey fáa størri ávirkan á arbeiðsgevarar og myndugleikar. Feløgini miða eftir at hava felags støðu til viðkomandi samfelagsmál, sum kunnu gagna limunum. Við at samskipa virksemd vóna feløgini eisini at gagnnýta fakligu royndirnar, vitanina og fíggjarligu og menniskjálugu orkuna hjá feløgnum betri.

Poul sigur, at sannroynd er, at umsitingarnar í feløgnum í samstarvinum eru lutfalsliga smáar. Tí ræður um størri samstarv á ymiskum økjum um praktiskar uppgávur, so sleppast kann undan duplutarbeiði og á tann hátt gagnnýta arbeiðsmegina sum best. Eitt nú í samskipti við myndugleikarnar og annað av felags áhuga. Somuleiðis kunnu øll feløgini fáa gagn av eini samskipan í sambandi við størri uppgávur, sum feløgini hava ilt við at megna hvørt sær. Tað verið seg størri kanningar og greiningar á arbeiðsmarknaðinum og at fylgja við, at arbeiðsmarknaðarlóggávan altíð er dagførd. Triðja høvudsmál hennara er at skapa eitt netverk millum feløgini

og skipa regluligar fundir millum formenn, nevndarlimir, álitisfólk og umsitingar – at deila vitan millum øll í samstarvinum.

Millum tær fyrstu uppgávnar, sigur Poul, er at fáa netverkið at virka og at gera eina greining av hvat fakfelagssamstarvið veruliga skal snúgva seg um. – At skapa ein identitet og at greina hvørji stóru máluni eru, sum feløgini eru samd um at arbeiða við og sum tey hava ein felags hugburð til.

Tey seks feløgini í samstarvinum eru Akademikarafelag Føroya, Felagið Føroyskir Sjúkrarøktarar, Føroya Lærarafelag, Føroya Pedagogfelag, Havnar Arbeiðskvinnufelag og Starvsmannafelagið. Spurd um hon ímyndar sær, at fleiri feløg fara at leggjast afturat teimum verandi seks, sigur Poul, at fyribils ræður um at skapa ein leist og finna fram til, hvussu eitt tilíkt samstarv kann virka. Men tá tað er sagt, er her ikki talan um eitt „lukkað selskap“, sum onnur ikki kunnu koma uppí.

Tann treiska einkjan

Tvær ferðir fekk hon at vita, at einkjupensjónin, sum hon fekk eftir mann sín, skuldi dragast frá í arbeiðsloysisstuðlinum. Men tað vildi hon ikki góðtaka, og nú hevur Løgtingsins Umboðsmaður givið henni rætt. Pensjónin skal ikki mótroknast og nú skal tað staðfestast í lógini.

65 ára gamla Eyðbjørg Nilsson úr Havn er ikki ein kona, sum tekur eitt nei fyri eitt nei.

Í umleið tvey ár stríddist hon móti pappírveldinum, tí hon metti, at ALS av órøttum mótroknaði einkjupensjónina, hon fekk eftir mann sín í arbeiðsloysisstuðlinum.

Í vetur fekk hon loksins orðini hjá Løgtingsins Umboðsmanni fyri, at hon hevði rætt kortini.

– Eg havi altíð gjørt mína skyldu, og nú kravdi eg bert mín rætt, sigur Eyðbjørg Nilsson.

– Tá eg las lógina, helt eg hetta ikki vera so fløkt, tí lógin segði ikki beinleiðis, at pensjónin eftir hjúnafelegan skuldi mótroknast. Í mínum eygum var hetta ikki so fløkt.

STRÆVIN TÍÐ

Seinastu árin hava ikki verið nakar dansur á rósum hjá Eyðbjørg Nilsson.

Í 2012 doyði maðurin, og eftir hann fekk hon eina hjúnafelega eftirløn á góðar 7.000 krónur um mánaðin.

Árið eftir gjordist hon arbeiðsleys eftir

at starvið, sum hon hevði havt í Vinnu-málaráðnum, varð niðurlagt.

Eyðbjørg noyddist í ALS, men bleiv kløkk, tá ið hon sá, at hjúnafelega eftirlønin varð drigin frá í arbeiðsloysisstuðlinum.

ALS: EIN TÆNASTU-MANNAPENSJÓN

ALS vísti til lógina um arbeiðsloysistrygging, sum sigur, at „*tænastumannapensjónir, umframt aðrar líknandi eftirlønir, sum verða skattaðar sum A-inntøka, tó ikki fyrítíðarpensjónir*“ skulu dragast frá í arbeiðsloysisstuðlinum.

Sambært ALS var hjúnafelega eftirlønin hjá Eyðbjørg Nilsson at rokna sum ein tænastumannapensjón fyri eftirsitandi hjúnafelega. Og tískil skuldi pensjónin mótroknast í arbeiðsloysisstuðlinum.

OV VÍDFEVND TULKING

Men hetta vildi Eyðbjørg Nilsson ikki góðtaka. Hon helt, at ALS blandaði tingini saman.

Ásetingin um mótrokning er galdandi fyri *tínar egnar pensjónir*, men ikki fyri

pensjónirnar frá øðrum, sum t.d. hjúnafelega, visti Eyðbjørg á.

– Arbeiðsloysisstuðul eftir ALS-lógini er ein kompensatióin fyri mista lønarinntøku orsaka av arbeiðsloysi. Pensjón er eisini kompensatióin fyri mista lønarinntøku og skuldi tí møguliga verið mótroknað, um so var, at pensjónin var kompensatióin fyri mína mistu lønarinntøku, so eg ikki varð dupult kompenserað.

– Men pensjónin, eg fá, er ikki kompensatióin fyri mína mistu lønarinntøku, men kompensatióin fyri mistu inntøkuna hjá manni mínum, sála – ein rættur, sum eg nú eri traðkað inn í, greiddi hon myndugleikunum frá.

– Um maður mín livdi og arbeiddi/ella fekk pensjón, so var einki problem, so fekk eg max. útgjald uttan nakað roks. Tað kann ikki vera rætt at man fær stein omaná byrðu, grundgav hon.

ALS tulkaði lógina ov vítt, helt Eyðbjørg.

Fakta: Lógin

Tað er § 16, stk. 2, 2. pkt. í lögtingslógini um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing, sum hefur verið kjarnin í tulkingarósemjuni millum ALS og Eyðbjörg Nilsson.

Ásetingin er soljóðandi:

Árligi arbeiðsloysisstuðulin er í mesta lagi kr. 210.000. Frádrigin hesi upphædd verða tænaðstumannapensjónir, umframt aðrar líknandi eftirlønir, sum verða skattaðar sum A-inntøka, tó ikki fyrirtíðarpensjónir. (...)

KÆRUNEVNDIN STAÐFESTI

Tá ALS helt fram at mótrokna pensjónina fór Eyðbjörg til kærunevndina fyri ALS við málinum.

Har var málið í átta mánaðir. Og eftir drúgvar kanningar staðfesti kærunevndin avgerðina hjá ALS: Einkjupensjónin skal mótroknast, tí talan er um eina tænaðstumannapensjón, ið er fevnd av regluni um mótrokning, varð sagt.

Men hóast tveir instansir nú høvdu sagt hvussu teir hildu at lógin skuldi tulkast, var Eyðbjörg framvegis sannførd um at hon hevði rætt.

Í oktober 2015 klagaði hon so til Løgtingsins umboðsmann. Og hesaferð gekk betri.

Hon fekk viðhald.

Í STRÍÐ VIÐ LÓGINA

Umboðsmaðurin er samdur við Eyðbjörg Nilsson um, at ALS kann ikki mótrokna hjúnaðelagaftirlønina í arbeiðsloysisstuðlinum.

– Eg hevði alla tíðina kensluna av, at hattar var ikki rætt. At tað kundi ikki passa, at tað skuldi vera so forbiðið í hesum landinum, sigur 65 ára gamla Eyðbjörg Nilsson, sum vann á systeminum og nú hevur fingið ávirkan á hvussu lógin um arbeiðsloysistrygging skal ljóða og tulkast.

Endamálið við hjúnaðelagapensjónini er at tryggja fíggarliga grundarlagið hjá longstlivandi hjúnaðelaga, soleiðis at hesin kann hava nøkunlunda somu lívskor, sum áðrenn viðkomandi bleiv einsamallur uppihaldari, staðfestir umboðsmaðurin.

Pensjónin kann sammetast við uppihaldspening, heldur umboðsmaðurin, og tað skal ikki kosta í arbeiðsloysisstuðlinum hjá hjúnaðelaganum.

Umboðsmaðurin hevur givið myndug-

leikunum boð um at rætta viðurskiftini, so at umsitingin verður í samsvari við lógina.

Sum tað fyrsta fær Eyðbjörg Nilsson pengarnar aftur, sum ALS av órøttum hevur mótroknað í arbeiðsloysisstuðlinum hesi seinastu tvey árin.

Samstundis hevur umboðsmaðurin heitt á Samferðslumálaráðið um at útgreina ALS-lógina. Tað skal nú standa púra greitt, at tað bert eru egnar tænaðstumannapensjónir og eftirlønir, sum kunnu dragast frá í arbeiðsloysisstuðlinum.

Einkjan úr Havn fekk rætt til síðst.

– Eg vildi bara hava tað rætt. Tað hevur verið strævið, tungt og givið høvuðbrýggj, sigur Eyðbjörg, sum kortini heldur at tað hevur verið stríðið vert.

– Eisini fyri tey, sum koma eftir meg og enda í somu støðu, at tey fáa tað, sum tey eiga.

Tað kann ikki
vera rætt at
man fær stein
omaná byrðu

TEY SUM HAVA EINA DAGSSKRÁ

Jú sanniliga liva vit í lögnum tíðum.

Her fyri mátti íslendski forsætisráðharrin leggja frá sær, tí hann í beinleiðis sjónvarps-sending varð avdúkaður í at hava krógvað pening í Panama. Sami forsætisráðharri sum so bønliga hevði biðið illa skølsettu íslendingarnar um at gjalda skatt við gleði.

Í USA er ein skræðugákur, sum hatar alt og øll sum ikki eru sum hann, um at gerast landsins forseti.

Í Danmark kappast politisku flokkarnir við danska fólkaflokkunum um at vera ófor-drágiligr móti flóttum, og í Ruslandi etir Putin føroyskan hummara.

Nú átti man at ógvast, men eftir øllum at døma kemur tað við aldrinum, at sjálvt tað mest óhugsandi ikki er so óhugsandi kortini. Men fyri tað er tað at harmast um.

Einaferð undraðist eg á, at hugmynda-frøðingar á høggraveinginum vóru so altráðir eftir at avskaffa minstulønina. Ikki ta minstulønina, sum føroyskir fiskimenn fáa, um fiskiskapurin ikki vignast. Nei,

her var talan um tað minstulønina, sum í fleiri londum, við lóg, er ásett sum lægsta lønin løntakarar kunnu selja arbeiðsmegi sína fyri. Sambært hesum høgraoddvítum skuldu løntakarar ikki bindast niður við sáttmálalønnum ella minstuløn, slíkt var harðræði. Tú skuldi vera frælsur at selja teg at arbeiða í Grillbúðini hjá Símunni fyri 5,- kr. um tíman. Talan var ikki bara um ørandi frælsi, nei hetta fór eisini at økja arbeiðsútboðið munandi.

Ja, go' morin.

Onnur nýliberal hyggjuráð eru, at ótryggleiki er hent amboð at disiplinera løntakarar, serliga ótrygg setanarviður-skifti. Løntakarar sum kunnu verða uppsagdir ávegis til arbeiðis ein mikumorgun, brokka seg ikki og seta ikki krøv.

Her er ikki talan um tey ið kunnu vanta sær gylt lógvatøk í hurðini, tá samarbeiðið steðgar, sum tað so fínt eitur; nei vit tosa um vanliga løntakaran, har arbeiðs-loysi, sjúka ella óhapp merkir fíggjarligt skrædl. Tað sum er mest undranarvert er mannasýnið, sum liggur aftanfyri slíka

HERÁLVUR JACOBSEN

Talan var ikki bara um ørandi frælsi, nei hetta fór eisini at økja arbeiðsútboðið munandi

hugsan. Hvat er tað fyri samfelag hesir ørvitisknokkar síggja fyri sær? Allarhelst eitt samfelag uttan fakfeløg, har hvørki arbeiðsloysisstuðul ella almannaveitingar eru at halda neyðini frá durinum, so fólk, akandi á knøum, eru noydd at selja seg fyri lægsta boð.

Nakrir føroyskir politikarar eru fullkønir í og taka undir við nýliberalu trúarlæruni, og teimum eiga vit at ansa eftir. Verri er, at aðrir politikarar, eftir øllum at døma, als ikki kenna hesa somu trúarlæru. Tað fekk man í hvussu er varhugan av, tá flatskatturin, beint eftir nýliberalu katekismussini, varð skundaður ígjøgnum, meðan partur í tásitandi samgongu stóðu sum ryssa yvir deyðum fyli, og ikki vistu hvat gekk fyri seg. Tað eru tey, sum hava eina dagsskrá, sum seta dagsskránna og fáa sítt ígjøgnum.

Almenna fakfelagssamstarvið telur nú 6 feløg, umboðandi umleið 5.600 limir sum virka á almenna arbeiðsmarknaðinum. Feløgini í samstarvinum eru øll samdum, at røddin hjá arbeiðstakaranum má styrkjast.

Tað er ikki líkamikið hvør setur dagsskránna.

Innan øll øki innan tað almenna eru starvsfólk hött av áhaldandi sparingum

Sparingar og skerjingar noyða starvsfólk at arbeiða skjótari, væl at merkja fyri somu løn, enda í uppsagnum og starvsfólk mugu liva við egnum neyðsemjum, tá tøka tilfeingið ikki stendur mát við skrivað ella óskrivað krøv.

og turkatrúnni hjá nógvum politikarum á, at almenni geirin gerst bíligari, ja enntá betri, um almennir stovnar verða ríknir á sama hátt sum fyrirkøur í privata geiranum. Sparingar og skerjingar noyða starvsfólk at arbeiða skjótari, væl at merkja fyri somu løn, enda í uppsagnum og starvsfólk mugu liva við egnum neyðsemjum, tá tøka tilfeingið ikki stendur mát við skrivað ella óskrivað krøv. Alt uppskriftir upp á ónøgdsemi, strongd og sjúkrafráveru. Vit sakna heildarmyndina av støðuni á arbeiðsmarknaðinum, sæð úr løntakara sjónarhorni. Alt ov ofta kunnu uppáhald frá fakfeløgnum afturvísast sum ivasom ella sum grenj, tí hagtøl, kanningar og

greiningar ikki eru tøk. Og alt ov ofta standa útsagnir frá arbeiðsgevarasiðu ella politikarum ósvaraðar, tí arbeiðsorkan hjá einstøku fakfeløgnum, at luttaka í almenna kjakinum, er avmarkað.

Samstarv gerst meira og meira átrokandi.

Tað verður ongantíð endurtikið ov ofta, serliga móttvegis unga ættarliðnum, at rættindini hjá løntakarum eru ikki komin av sær sjálvum, og at ágangurin á vunnin rættindi er støðugur. Álopini kunnu koma frá forstokkaðum politikarum, men kunnu eisini verða ílætin smart og modernað sum Ryanair.

Fakfelagsstríðið má halda fram, so leingi vit unna øllum eitt virðiligt lív. ■

EFTIR ARBEIÐSTÍÐ

Ein eldsál

– sum fjálgar um tað lokala

At menna og fjálga um frítíðarítriv, og harvið trivnað í nærumhvørvinum, skulu eldsálir til. Ein teirra er Oluffa Joensen í Syðrugøtu sum er við í nógvum av tí, sum har fyriferst, – ikki minst tá talan er um ymisk frítíðartiltøk.

Umframt at vera næstfor-
kvinna í býráðnum fyri
Eysturkommunu, er Oluffa
nevndarlimur í tónleikasam-
takinum GRÓT, er við til at skipa fyri
G-festivalinum eins og HOYMA-tiltøk-
unum. Oluffa gevst í heyst við bygdar-
ráðsarbeiðinum eftir at hava havt sæti
har í 12 ár. Men teimum ymisku frítíðar-
tiltøkunum vil hon fegin halda fram við,
tí tað hevur hennara alra størsta áhuga.

– Jú, tað kann viðhvørt vera rættiliga
tíðarkrevjandi, men eg havi altíð havt
áhuga í at vera við til at menna og fjálga
um eitthvørt, sum kann skapa trivn-
að í nærumhvørvinum. Ikki minst tá
hugsað verður um endamálið við G-festi-
valinum, sum framvegis er at fáa fœr-
oyskan tónleik út um landoddarnar og
at fáa nýggjan tónleik til Føroya, sigur
Oluffa. Sjálv byrjaði hon at hjálpa til
sum sjálvboðin arbeiðsmegi, og kom so
líðandi beinleiðis upp í tey ymisku til-
tøkini, sum nevndarlimur. Fyrst í tón-
leikasamtakinum GRÓT og seinri kom

hon upp í fyrireikingarnar í sambandi
við G-festivalin.

STÓR AVBJÓÐING

Tað er ein stór avbjóðing at skipa fyri
stórum uttanduratiltøkum í Føroyum.
Nógvir pengar standa upp á spæl, og
veðrið letur sær ráða – og tí kann nógv
óvæntað koma fyri. Tað kann Oluffa eis-
ini tosað við um.

– Veðurlíkindini fáa vit ikki bílagt, og
onkuntíð hevur tað eisini verið rættiliga
rokaligt, men tað mugu vit bara taka við
sum eina avbjóðing. Tað kann tí eisini
tykjast rættiliga djavt at staðseta høvuðs-
pallin á sjálvan sandin, og tvær ferðir
hava vit eisini verið noydd at flyta stóra
tjaldið av sandinum fyri flóð. Vit eru tó
so heppin, at kommunan hevur veitt
okkum alla hugsandi hjálp, eitt nú við
at stoypa súlur niður á fast, so pallurin
gerst tryggari, sigur Oluffa sum ikki
dylur fyri, at tey hava eisini havt stórar
figgjarligar avbjóðingar. Tí royna tey nú
eisini at útvega ókeypis arbeiðsmegi –

so nógv sum tað ber til. Hjálparfólk fáa
nú í størri mun aðrar ágóðar, so sum
ókeypis atgongd til ymisk tiltøk, heldur
enn kontantar krónur.

Tað er heldur ikki bara sum at siga tað,
at ein so mikið lítil bygd sum Syðragøta, á
hvørjum ári fær eina tílka innrás av 4000
fólkum. Men Oluffa heldur, at tað hevur
borið til uttan stórvegis trupulleikar, tí
at kalla øll bygdin stendur saman um tey
tiltøk, sum har fara fram.

DYRNAR Á VÍÐAN VEGG

Fyri nøkrum árum síðani fóru tey í Gøtu
undir nýtt tiltak, tey kalla HOYMA. Vit
kundu eisini sagt heimablíðni. Tiltakið
snýr seg um, at tónleikarar framføra sín
tónleik í ymiskum heimum í bygdini.
Umframt at vera við í sjálvum fyrireiking-
unum til HOYMA-tiltakið hevur Oluffa
eisini sjálv lagt hús til. Hon sigur, at tað
stendur ikki á at fáa fólk at leggja hús til
og at bjóða fólk blíðskap og annað gott.

Tiltakið byrjar kl. 10 fyrrapart við stór-
um morgunmati í Valhøll, og seinrapartin

– Sjálvandi liggur nógv
arbeiði í at fyrireika tey
ymisku tiltøkini, men
tað hevur ongantíð
kenst mær og hinum
fyrirreikarunum strævið,
tí vit fáa almikla hjálp
frá øllum.

fara so tónleikaframförsurnar fram í
teimum ymisku heimunum í Norða-
og Syðrugøtu. Tá hesar eru lidnar út á
kvöldi, er opið hús í Tøting, har øll eru
vælkomin at hugna sær við tónleiki og
við onkrum til matna.

– Sjálvandi liggur nógv arbeiði í at
fyrirreika tey ymisku tiltøkini, men tað
hevur ongantíð kenst mær og hinum
fyrirreikarunum strævið, tí vit fáa almikla
hjálpa frá øllum. Og mong eru tey sum
koma til tey ymisku tiltøkini. Sum vit
hava skilt, so eru fólk sera fegin um hesi,
sigur Oluffa.

KRING LANDIÐ VIÐ BÁTI

Tað gerst alt meira vanligt, at fólk ferðast í

egnum landi. Flestu fólk pakka sær bilin til
útferðina, men Oluffa og maðurin leggja
frá landi í sínum egna báti, - gardinbáti,
sum Oluffa tekur til. Og dúgliga ferðast
tey kring oyggjarnar, eitt nú til tær
ymisku stevnurnar. Á contryfestivalinum
í Sørvági hava tey verið á hvørjum ári. Í
bátinum hava tey allar hentleikar, so væl
ber til at gista og matgera. So tá vikuskifti
stundar til gongur leiðin beint í bátin og
so avstað til næsta ferðamál. Oluffa sigur,
at umstøðurnar at koma til og liggja við
báti eru mangastaðni sera góðar. Tey eru
eisini limir í Tórshavnar Batafelag, sum
tey hava fingið almikið gagn av.

– Eitt avbera gott ítriv, sum vit ikki
vildu vera fyrriuttan, sigur Oluffa. ■

Orkulán til bústaðin

Nú hefur tú møguleika at fáa eitt orkulán við 2,5% í rentu. Við orkuláninum kanst tú gera umbyggingar og betringar á bústaðin fyri at minka um orkuútreiðslur í gerandisdegnum. Samstundis økist tín bústaður í virði, og tú gert okkurt gott fyri umhvørvið.

Kom og fá eitt prát við okkum

Orkulán kann veitast til:

- ✓ Skifta vindeygu
- ✓ Bjálva bústaðin
- ✓ At skifta tak í sambandi við bjálving
- ✓ Bjálva og klæða húsini av nýggjum
- ✓ Alternativa orkuskipan

Orkulán innan fyri 80% av virðinum á ognini verður rentað við 2,5%. Við orkuláni á 300.000 kr. og afturgjaldstíð yvir 20 ár, er effektiv rentan 2,52% og ÁKP 2,95%.

Eik Banki P/F, Tel. 348000
eik@eik.fo , www.eik.fo

Eik

Tað snýr seg um teg